

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 40.—
za en mesec .. K 3.—
za Nemčijo celoletno .. 45.—
za ostale inozemstvo .. 50.—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 30.—
za en mesec .. K 3.—
V spravi prejetih novic .. 2-60
Sobotna izdaja:
za celo leto .. K 2.—
za Nemčijo celoletno .. 10.—
za ostale inozemstvo .. 12.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna petstvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva in večkrat .. 45,,
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna petstvrsta K 1.—
Izbija vsak dan izvenredne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.707, ovrha 26.511, bozn.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Pozdravi!

Danes pozdravi prestolica Slovenije v svoji sredi načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Antona Korošča, ki prihaja, da sprejme v slovesnem aktu dosedaj nabrane podpise slovenskega ženstva iz vseh slovenskih pokrajin, izraz narodne volje po ujedinenju in svobodi.

Vse narodne sile so danes združene v Jugoslovanskem klubu, ki je tudi centrum vsega jugoslovanstva, kar ga biva v mejah monarhije. Naše srce je to, ki s svojo krvjo hrani ves naš narodni organizem. Bujno življenje je izšlo iz njega, moč njegove vere in njegova pripravljenost na trud in žrtve je prešinilo slednjo vas, je zganilo stotisoč rok, da so podpisale, kar je klub zasnoval.

Danes sprejme Ljubljana načelnika te naše narodne delegacije v svojo sredo. Sprejema ga kot svojega voditelja, sobojevnika in znanilca boljših časov.

Zato Te, dr. Anton Korošec, narod in njegova prestolica kot klicarja svobode in vstajenja iskreno pozdravljata!

Pretekli teden.

Brest-Litovska diplomatska medijra je končana; Rusija in Ukrajina sta ratificirali mirovno pogodbo, obrobne dežele so trdno v nemških rokah.

Rumunska vlada je raje odstopila, nego bi podpisala narekovani mir; kralj je povelj vladu staremu prijatelju Nemčije Marghilomanu, ki upa doseči ugodnejše pogoje. Premirje z Rumunijo so za par dni podaljšali. — Nizozemska ultimatu entente ni ugodila; ko je 20. t. m. potekel stavljeni rok, so v Združenih državah in angleških pristančkih zaplenili vse nizozemske ladje, vendar na zelo prizanesljiv način. Sedaj pride na vrsto Švedska. — V Londonu so se sešli na posvetovanje zastopniki sporazuma in soglasno sklenili, da brest-litovskega miru ne priznajo, marveč da nadaljujejo vojno.

Na francosko-belgijskem bojišču se je vnela dolgo s strahom pričakovana borba na življenje in smrt, tako se uradno poroča. Prizadeta je tudi naša vojska; prva poročila omenjajo, da se udeležuje topniškega boja proti Angležem in Francozom tudi avstro-ogrska artiljerija. Nemci so tudi to pot kot prvi uvedli novo morilno sredstvo: gumijevе krogle napolnjene s strupenimi plini, ki jih mečejo na sovražnike iz zrakoplovov. Nemci poročajo, da so med Cambraiem in La Ferejem vdrl v dele angleške postojanke. — Tudi z Beneškega poročajo o resnejših bojih. — V Ukrajini so Nemci med drugimi zasedli pristanke Kerzon. — Začetek nove vojne dobe dokazuje zakonski načrt, ki ga avstrijska vlada predloži parlamentu: načrt o splošni vojni dolžnosti dela. Vsak moški od 17. do 60. in vsaka ženska od 19. do 40. leta sta dolžna, prevzeti oziroma izvrševati tisto delo, katero določi javna oblast. Delo bodo plačevali stanu in razmeram primerno. — 19. t. m. so v Zagrebu slavili 100 letnico rojstva največjega hrvaškega pesnika Petra Preradovića. Vlada je bila vsake slavi prepovedala, vendar je pre-

bivalstvo na veličasten način počastilo pesnikov spomin in manifestiralo za jugoslovansko misel. — Nemška diplomacija je doživela zopet novo neprijetno odkritje; na dan je prišla spomenica bivšega nemškega poslanika v Londonu, kneza Lichnowskega, ki dokazuje, da je sedanjo vojno brezpogojno hotela in jo vprizorila Nemčija. Lichnowskega pozovejo baje pred vojno sodišče.

Italija in Jugoslavlani.

Začetkom tega meseca so se v Londonu vršila pogajanja italijanskih zastopnikov z »Jugoslovanskim odborom«. Danes pa poročajo dunajski listi, da je predsednik »Jugoslovanskega odbora« v Londonu dr. Trumbič došel v Rim, da se ondi pogaja. »Slovenec« je že poročal in večkrat povdarjal, da Italija čuti potrebo, pogajati se z Jugoslavlani. Vendar se doslej niti oficijelna niti neoficijelna laška javnost ni mogla otresti imperijalističnih teženj. To nam dokazujejo zadnji dogodki. Modificirala je sicer svoje aneksionistične načrte znatno, a ni se mogla še povspeti do pravične rešitve medsebojnega razmerja do Jugoslovancev.

Medtem je v Italiji izšla brošura, ki se peča o tem vprašanju. Spisala sta jo znana italijanska publicista C. Maranelli in G. Salvenini. Nazivlje se »La Questione dell'Adriatico« (Jadransko vprašanje). Namen jima je bil dobiti primeren modus za sporazum z Jugoslavlani. V ta namen najprvo zavračata znano londonsko pogodbo z dne 26. aprila 1915, po kateri naj bi Italija ne dobila le Goriške, Notranjske s Primorjem, Reko in Kvarnerov, marveč tudi velik del Dalmacije. Maranelli in Salvenini sta bolj zmerna. Po

njunem predlogu naj bi Italija dobila Trst, Goriško in Istro (izvzemši vzhodni del, ki obstoji iz glavarstva Voloska). Meja naj bi šla preko Učke, »Monte Caldiera« (?), Plominskega rta do Punta Fianona. Čres in Lošinj naj bi prišla pod Italijo.

Reki se torej Lahji odpovedujejo. Brošura izrecno pravi, da si Italija Reke ne more priključiti brez 117.000 Jugoslovancev v Sušaku in v Voloskem okraju. 2½ milijona Jugoslovancev pa tudi rabi reško luko. Zahtevajo pa za Reko posebnih garancij. Kakšne so te? Italijanstvo mesta Reke, ki šteje 25.000 Lahov (po Maranellijevi trditvi, v resnici pa le 12.000), naj se da posebna ustava pod italijansko garancijo. Gospodarska konkurenca Reke s Trstom (ki bi bil italijanski), bi se zaobrnila potom posebnih pogodb med Italijo na eni ter državo Slovencev, Hrvatov in Srbov na drugi strani. In sicer bi carinske in železniške pogodbe določale, kateri deli zaledja spadajo v gospodarsko področje Trsta oz. Reke.

V Zadru, ki bi pripadal Jugoslovanski državi, naj se poskrbi za varstvo tamošnjih 15.000 Italijanov (uradno naštetih le 11.768). Italijanski narodni obočiči v Dalmaciji naj dobe šolske in sodne svobode. Iste pravice bi dala Italija Jugoslovancem v provinci »Venezia Giulia« po recipročnem načelu. — Poleg tega pa hoče Italija nekaj manjših dalmatinskih otokov, ki bi s Puljem in Valono tvorili »sistem obrambe«.

Se danes si Italijani ne morejo predstavljati, da so minuli časi aneksionističnih in imperialističnih fraz. Za 12.000 reških Lahov hočejo italijansko garancijo in za še ne 12.000 zadrskih, ter par raztresenih dalmatinskih Italijanov hočejo narodne svobode. Za nad 400.000 Jugoslovancev, ki bi prišli po tem načrtu pod Italijo, pa nima ničesar.

Jasno je, da je ta načrt za Jugoslovane nesprejemljiv. Sicer pa se zdi, da se Italijani niti sami ne ogrevajo preveč zanj. Na gori omenjenem posvetovanju v Londonu so sprejeli italijanski zastopniki popolnoma drugačna načela. Povdariti je sicer treba, da se teh pogajanj ni udeleževala oficijelna Italija, marveč zastopniki irendentističnih organizacij. Komunikacija o uspehu niso izdali nobenega. Pač pa trdijo angleški listi pozitivno, da so sprejeli glavne principe za medsebojno sporazumljenje. Glede bodočih narodnih meja je izjavil Jugoslovanski odbor, da on ni kompetenten o tem razpravljati. To je stvar drugih faktorjev. Tega mnenja smo tudi mi. Danes narod ni mrtvo blago, s katerim bi imel trgovati najsibo krdorkoli. In naš narod je v tem oziru v svojih izjavah že povedal svojo voljo, naš narod je že odločeval in odločil.

Glavni principi, ki so jim pritrdili Italijani v londonskem posvetovanju, pa so ti-le: 1. Prizna se združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v enotno samostojno državo. 2. Italija pa je opravičena, da stremi za osvoboditvijo avstrijskih Italijanov. 3. Glede narodnih meja med Italijani in Jugoslavlani velja narodno načelo. To načelo se sme prekršiti le, če za tako izjemo govore vitalni interesi enega sosednih narodov.

Gosposka zbornica.

V včerajšnji seji gosposke zbornice je dvorni svetnik Wetstein predlagal zakonski načrt glede stališča in prejemkov profesorjev na vseučiliščih in drugih visokih šolah. — Grof Thun-Salm je utemeljeval predlog glede preskrbovalnega zakona za domov vračajoče se rezerviste in vojne ujetnike; predlog so odkazali socialno-politični komisiji. Nato je bila sprejeta naslednja sprememba orožnega patenta: »Kdor proda orožje osebi, ki se ne more izkazati z orožnim listom glasečim se na to orožje ali ki ni upravičena nositi to

LISTEK.

Materi.

Ivan Baloh.

Nekega jutra je prišel k meni mlad vojak v polni vojaški opravi. Na glavi je imel železen klobuk, na hrbtu vojaško puško in v torbi leseno ročno granato. Prišel je ravno od vaj domu. Prosil je prijazne usluge, da bi smela njegova mati na moj naslov poslati zanj kak paket, ker bi ga tako bolj gotovo in prej prejel, kot pa po vojni pošti.

Rad sem ustregel njegovi želji. Na moje vprašanje, zakaj ni prišel po menaži, zakaj precej po vajah, je odgovoril, da se je bal, da bi ga kdo drugi ne prehitel.

Dal mi je naslov svoje matere in svojo adresu v vojaški knjižnici.

Bral sem: »Franz«.

»Ne,« mi je takoj posegel vmes.

»František sem.«

Bil je Čeh.

Čez teden dni je že prišel majhen zabojček — in vojak ga je z veseljem sprejel. Povedal mi je, da ni toliko vesel jedi, svačic in drugih stvari, ki mu jih mati pošila, tudi ne tega, da je tako hitro prejel,

ampak da ga njegova mati noben teden ne pozabi, to mu lajša trpljenje.

Prišli so še trije ali štirje paketi — potem pa je prišel nekega dne ukaz za odhod na fronto. Poslovil se je, zahvalil se za uslugo ter prosil, če pride še kak paket zanj, naj ga pošljem za njim. Seveda sem obljubil — in odšel je. In res je prišel še eden. Odposlal sem ga na adresu, ki mi jo je pustil — a paket je prišel nazaj. Tedaj sem čakal obvestila, sluteč, da se je spremenila številka njegove vojne pošte. Kmalu potem sem prejel vojno dopisnico, kam naj pošljem materin zabojček. Takoj je odšel po pošti — a čudno, zopet je prišel nazaj.

Kaj sedaj storiti? Čakal sem par tednov, a ker ni bilo odgovora in nobenega glasu, sem na svojo odgovornost odprl paket, hotel darila razdeliti med druge potrebne vojake.

Zabojček je bil že razbit, jestvine popolnoma pokvarjene in snedene od miši. Potem sem kmalu pozabil Františka, njegov paket in njegovo mater.

Slučaj je hotel, da sem prišel sam v bolnišnico. Nisem še pozabil tiste dolge, črne noči, ko so prihajali gori s prvega nadstropja strašni klici in vzdihni bolečin. Eni so vpili, drugi so rjuli. Kdo bi mogel razumeti vse njihove bolečine?

Proti jutru je bil nastal nenadoma mir. Zdelo se mi je, da je neka tajna, višja moč deloma podala trpinom sladak sen, da so pozabili, kje so in kaj so.

Neka mi še danes nerazumljiva sila in želja me je gnala, da sem šel sam na kraj trpljenja ter pogledal bol iz oči v oči in slišal tugo od ust do ust.

Bila je velika, dolga dvorana. Postelja pri postelji — vse lepo belo in snažno. Solnce se sijalo tako lepo skozi okno, a zdelo se mi je, da žarki njegovi niso bili gorki. Po dvorani so bile pogrnjene dolge preproge in usmiljenke so kot beli angeli hodili po njih.

Stopim k prvim posteljam. Tam sta sedela dva Mažara in čitala svoj list »Az Est«. Eden je imel obvezano roko, drugi nogo; ker sta se oba smejala, sem sklepal, da jima ni nič hudega. Prosila sta me le, naj jima preskrbim kako mažarsko knjigo. Toda — kje naj jo dobim?

Šel sem naprej. V sosednji postelji je ležal mlad človek. Njegov pogled ni bil prijazen. Bral sem v njem, da je jezen na ves svet. Vprašal sem ga, kaj je bil po svojem stanu pred vojsko.

»Natakar.«
Čudno se mi je zdelo, da je imel poleg sebe veliko steklenico kalne vode in da je vedno pil iz nje. Prišla je usmiljenka. Vprašal sem jo, zakaj je bolnik tako jezen.

Rekla je: »Nocoj so mu odrezali v stegnu desno nogo, izgubil je mnogo krvi in je silno žejen.« In res sem videl, da leži noga na rumenem platnu, in je pod odejo tam kjer bi morala biti desna noga, prazno.

Natakar — sem si mislil — si bil. Nekdaj si hodil od mize do mize, natakar si drugim, sedaj je tebi natočena kupa, ki je nikdar ne boš izpil.

Grem naprej. Tam je pri postelji stala gospa v črno oblečena pri vojaku, ki je umiral.

»Ga poznate?« vprašam.
»Ne. Prišla sem jih le obiskat, trpine.«
Ona je odšla po preprogi tiho domu, jaz sem storil še dva koraka naprej. Pogledam na črno tablico. Tam je bilo zapisano z belo kredno: Franz ...
Obstal sem.

Prva moja misel je bila: To ni on, to ni František. Njegov ni bil ne obraz, ne usta, ne oči — le lasje so bili njegovi. Še enkrat pogledam na tablico — ime je bilo pravo. Toda morda je kdor drugi, saj jih je veliko enakih imen. Pokličem sestro.

»Kaj je temu vojaku?«
»Prestreljena prsa ima. Ne bo dolgo, še par ur, kri bljuje.«

»Ali ni nobene pomoči več?«
»Nobene. Krogroj ma v pljučih.«
Molčala sva. Ona ni vedela, da ga poznam. Sestra je sama tiho začela.

orožje bo kaznovan z zaporom do 4 tednov ali z globo do 300 K.

Poročevalec grof Walterskirchen poroča o predlogah o kongru. K temu predmetu je govoril tudi naučni minister. Nadškof dr. Piffli pripomni, da bi predlagal nekatera v resnici upravičena zboljšanja, ker pa finančna uprava ne more dovoliti nadaljnjih koncesij, to opusti. Predloge so bile nato sprejete.

Na vrsto je prišel zakon o dokladah roštvu, svojcem in preostalim. Pri tej priliki je grof Thun-Salm predlagal, naj bi se visokošolcem, ki so v svrhu nadaljevanja študij na dopustu, proti primerni odškodnini dala hrana iz vojaških kuhinj. Domo-branski minister je izjavil, da sta vojni minister in on sam pripravljena dovoliti, da dobe vsaj v študijske svrhe na dopustu bivajoči gažisti hrano v častniških kuhinjah po določenih cenah. Vojaška uprava je pripravljena tem visokošolcem dati stanovanje v vojašnicah. Zakon je bil nato sprejet v drugem in tretjem branju, enako tudi zakon, da se razširi vojni davek na leto 1918.

Prihodnja seja bo sklicana pismenim potom.

Z Nemčijo v življenje in smrt.

Iz Kodanja poročajo pogovor, ki ga je imel zastopnik »Brzojavne družbe« z našim vojnim ministrom baronom pl. Stöger-Steinerjem o naši pomoči ekspediciji v Ukrajino. Vojni minister je rekel med drugim:

Priznam, da je moglo dati naše ravnanje širokim krogom, posebno v inozemstvu, povod za napačna tolmačenja. Stati smo morali s puško ob nogi. Šele potem, ko so se deli boljševo armade, ki so bili v Ukrajini, čimdalje bolj izpreminjali v samopašne roparske trope in postale nevarne mirnemu razvoju naših ravnokar obnovljenih trgovskih odnosov z Ukrajino, tedaj je prišel tudi za nas čas nastopa. Lahko si mislim, da je naša začetna rezerviranost, ki jo je zahteval poseben položaj na vzhodni fronti, v naših sovražnikih vzbujala napačne nade. Toda da v ostalem svetu, posebno pa pri naših zvestih in hrabrih zaveznikih preženemo vsak tudi najmanjši dvom, rečem z vsem povdarkom: Kakor prvi dan stojimo z našimi zavezniki tudi danes skupaj na življenje in smrt, v najtesnejši zvezi in najboljšem sporazumu. Zveza z Nemčijo je in ostane izhodišče naših vojaških in političnih odredb. Da to mišljenje tudi na zunaj udeležim, sem šel obiskat pruskega vojnega ministra v Berlin. Ali in v koliko bomo pomagali, o tem govoriti mi prepovedujejo vojaški razlogi. Ako bi bila Nemčija na drugem mestu morda močnejše zaposlena, potem bomo n. pr. na vzhodu radi prevzeli nalogo, da dosežene trgovinske odnose sami vzdržimo in zavarujemo promet z živili pred vsako motitvijo. Končno pa moramo tudi že enkrat izravnati nesorazmerja na jugozapadni fronti, to pa s temboj, ker so italijanska vojska očitali z eno angleško in eno francosko armado, ki sta artiljeristično in tehnično odlično opremljeni. Ob sklepu povdarjam še enkrat: Osrednji vesilesi imata samo eno voljo in en cilj: časten mir. Tega bomo tudi v doglednem času dosegli v blagor naših narodov, pa tudi v blagor evropske narodne družine.

»Ampak zanimivo je, da ima neko pismo na svojo mater pri sebi, tišči ga na prsih in ga ne da od sebe. Ko je prišel v bolnišnico in je bil še pri zavesti, me je prosil, če tukaj umrjem, naj odpošljem pismo njegovi materi. Rada bi mu to storila, ampak kuverta nima naslova. Morda ni mogel dokončati. Kam ga hočem poslati? Zanimivo je tudi, da je pismo prestreljeno. Sodim, da ga je predrla krogla, da ga je ušil na svojih prsih, preden ga je mogel oddati.«

František je ležal mirno, le hropel je. Obraz bled, oči brez svetlobe in moči, ustnice so se počasi lahno odpirale, kot bi hotele nekaj povedati, a glasu ni bilo iz njih. Upri je svoje oči v mene in jih zopet zaprl.

Ustnice so se mu tresle bolečin in nad njimi je bila, kakor pečat, ena kapljica rdeče strjene krvi. Hotel sem že po-veči po tistem pismu, pa sem si mislil: To je njegov najdražji zaklad. A morda ni — in? In če ga vzamem — in se zmotim?

Tedaj je nenadoma vzdihnil globoko, posegel pod pazduho, s tresočo roko z neko neumljivo močjo zagrabil pismo ter ni ga podal z odprtimi očmi.

Odprl sem ga hitro. Kuverta je bila čicer bela, a naslov, kam naj se pismo odpošlje, je bil v pismu pravi.

Bil je František.

Takrat pisma nisem prebral, ga nisem mogel. Sodim, da me ni spoznal. Sodim, da si bil oddal pismo vsakemu, ker je neka eža ležala na njegovih prsih.

Pokrižal sem ga na čelo in odšel. On pa je oči zaorl.

Nemški državni zbor.

je v seji 22. t. m. rešil tri važne predloge:

Dovolil je trimesečni proračunski provizorij in 15 milijard novega vojnega kredita. Za oboje so glasovali tudi socialni demokratje izvzemši neodvisnike.

Nato je prišlo na vrsto drugo branje mirovnih pogodb z Rusijo in Finsko. V čini (centrum, soc. demokrati in napredna stranka) je vložila kratko resolucijo, v kateri izraža pričakovanje, da se bo v smislu izjave državnega kanclerja z dne 29. novembra in v smislu izjav nemškega mirovnega pooblaščenca v Brestu Litovskem vpoštevala samoodločena pravica na Litvanskem, Poljskem in Kuronskem in se bodo takoj storili koraki, da se uredi država na podlagi domače civilne uprave; dosežanja ljudska zastopstva naj se postavijo na širšo podlago in dogovori, ki jih žele dosežati ljudski zastopniki z nemško državo, naj se čim prej sklenejo.

Posl. Scheidemann je izjavil, da socialni demokrati z ozirom na to, da se s to pogodbo vojna na vzhodu konča, ne bodo glasovali proti, marveč se bodo zdržali glasovanja.

Proračunski odsek je predložil resolucijo, v kateri se obrača na kanclerja, naj ob zamenjavi ratifikacijskih listin med pogodbeniki doseže sporazum v tem smislu, da naj se sporna mnenja v razlagi mirovnih pogodb predlože razsodišču; klavzula o razsodišču naj se sprejme tudi v vse bodoče mirovne pogodbe; druga resolucija zahteva, naj se ob sklepanju bodočih mirovnih pogodb sklenejo tudi dogovori o minimalnih zahtevah na poprišču delavskega varstva in socialnega zavarovanja.

Posl. Groeber, centrum, zahteva, naj se čimprej prizna samostojnost Litvanskega in pospeši ureditev poljskega vprašanja.

Podkancler pl. Payer pravi, da resolucije večine le potrjujejo dosežanje vladno politiko in jo vzpodbujajo, da gre po tej poti naprej. — Poslanec pl. Goßler priporoča konzervativni predlog, naj se v bodočih mirovnih predlogih dostavek »brez odškodnin« opusti in naj se poskrbi za odškodnino.

Med Erzbergerjem in konservativci nastane prerekanje radi državnopravnega položaja Estonke in Livonije; državni podtajnik von dem Busche izjavi, da spadata ti dve deželi še pod vrhovno oblast Rusije.

Nato so glasovali in s pretežno večino sprejeli mirovne pogodbe v drugem in tretjem branju, kakor tudi gori navedene resolucije.

Ob sklepu je rekel predsednik, da se razidejo v upanju, da bodo hrabri in ženi- alni nemški vojni poveljniki do časa, ko se državni zbor zopet snide, dovedli vojno

Ob svitu električne luči sem bral pismo in razbral iz njega to-le:

»Maminka! Dali so nam par ur počitka. Te minute porabim, da pišem tebi. Pravijo, da nas čaka jutri napad na goro Sv. Gabrijela. Zdi se mi, da bo ta gora moja smrt in moj grob. Tu med tem skalo-ujem ne bi rad počival. Drugi okoli mene pojejo, vpijejo — jaz pa sem sedel na kamen in dal kamen na noge, da ti pišem. Tri stvari te prosim: Odpusti grehe moje mladosti! Zdej sem ves tvoj, pozabil sem na vse druge, ker zdej šte vem, kaj je — mati. Skrbi za moje čebele, te so bile moje ljubljence; zdej brenče drugačne okoli mene. Zalivaj na vrtu mojim krizantemam. Ti si ljubila rdeče, jaz bele. Zalivaj belim. Rdeče si ohrani, meni pa pošlji belih na — grob.

Ne morem in ne smem več. Kliče me povelje.

Priporoči me Mariji Čenstohovskii! Morda se še vidimo!

Kje domov moj?

František.

Nimam navade pregledovati v časopisih zapisnik umrlih. Tiste dni sem pa bral natančno imena vseh.

In čez dva dni je stalo med umrlimi: František Porupka, pešec.

Poslal sem pismo materi. Bog ve, če ga je prejela. Bog ve, kaj si je mislila, ko je videla ožgan prostor sredi njega, in Bog ve, če bodo bele krizanteme cvetele, bledele in venele na njegovem grobu?

blíže zmagovitemu koncu. Zbornica se je odgodila do 16. aprila.

Zaplemba nizozemskih ladij.

New York, 21. marca. (Kor. ur.) Reuter: Rezervno moštvo in vojna mornarica je na povelje vlade v Washingtonu sinoči 38 nizozemskih ladij prevzela. Nizozemski kapitani niso protestirali, ker so že več dni pričakovali zapleno.

London, 21. marca. (Kor. ur.) Reuter: Lord Robert Cecil je naznanil v seji spodnje zbornice: Zvezne vlade so sklenile, da zaplenijo vse nizozemske ladje v pristaniš- čih zaveznikov. Minister je povedal po- goje zapleno.

London, 22. marca. (Kor. ur.) Reuter poroča: Ker so Združene države zapove- dale zapleno nizozemskih ladij v ameri- škkih pristaniščih, bodo ravno tako v an- gleških državah z nizozemskimi ladjami po- stopali. Nizozemske kolonialne trgovine ne nameravajo preprečiti.

Haag, 22. (K. u.) Zunanji minister Laudon je naznanil prvi zbornici: Wa- shingtonski poslanik je naznanil, da so Združene države sklenile zapleniti nizo- zemske ladje in da so svoj sklep že izpe- ljale. Natančno besedilo Wilsonove pro- klamacije še ni znano. Ukrep ni v no- benem oziru upravičljiv. Glasni protest nizozemske vlade bo odmeval v obeh zbornicah in v celi deželi. Ko bo narod prebodel preizkušnje, ki bodo, o tem ne dvomi, sledile ukrepu, vladi ne bo mogel očitati, da ni vsega storila, da ga pred preizkušnjo obvaruje. Več govornikov se je protestu vlade pridružil.

Washington, 22. (K. u.) Reuter: Kapi- tani tistih nizozemskih ladij, ki so jih več- raj zaplenili, so izjavili, da s protestom oddajo povelje.

Nizozemske ladje oborože.

London, 22. Reuter 21. t. m.: Vlada namerava zaplenjene nizozemske ladje oborožiti. Kolikor mogoče hitro bodo ž njimi po Atlantskem oceanu vozili pred vsem živež, a z nekaterimi ladjami tudi vojake.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 22. marca. Uradno: Nič po- sebnege.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 22. marca. Veliki glavni stan: Zapadno bojišče. Vojni skupini kralje- viča Ruperta Bavarskega in nemškega ce- sarjeviča: Ostende so z morja obstreljevali. Na belgijskem in francoskem Flanderskem se nadaljuje močan ognjeni boj. Pozvedo- valni oddelki so večkrat udrli v sovražne jarke.

Od jugovzhodno od Arrasa do La Fere smo napadli angleške postojanke. Po moč- nem ognjenem učinkovanju artiljerije in metalcev min je naša pehota izskočila v ši- rokih odsekih in povsod vzela prve so- vražne črte.

Med La Fere in Soissonom, na obeh straneh Reimsa in v Champagni je postal ognjeni boj še silnejši. Naskakovalni od- delki so v mnogih odsekih privedli ujet- nike.

Vojna skupina generala Gallwitza in vojvode Alberta: Naša artiljerija je na- dalje rušila sovražne pehotne postojanke in baterije. Tudi na lorenški fronti se je delovanje artiljerije povišalo.

Z ostalih bojišč nič novega.

Berlin, 20. marca. Uradno: Med Ara- som in La Ferejem smo napadali dalje in smo še razširili uspehe, katere smo v več- rajšnjih bojih priborili. Privedli so do zdaj 16.000 ujetnikov in 200 zaplenjenih topov.

× × ×

Pred Verdunom so močnejše streljali. Bitka s topovi se je razširila tudi na Flandrsko. Od morja do Verduna divjajo boji s topovi.

Pehota je v večji meri le na približno 70 do 75 km dolgi bojni črti Arras—La Fere nastopila in med Bapaume in Peronne udrila približno 2 km daleč v prve angleške črte. Doseženi uspeh je dober, a sodijo, da Nemci svojih načrtov še niso razgrnili. Gallwitzovi armadni skupini so prideleni avstrijski možnarji.

Francosko poročilo.

20. marca popoldne. Nemci so v Cham- pagni, na desnem bregu Moze in v Woevre s topovi precej silno streljali. Po besnem obstreljevanju je na več točkah bojne črte nastopila nemška pehota, ki pa ni ničesar dosegla. Pri Reimsu smo z lahka napad Nemcev ustavili. V souainskem odseku so Nemci trikrat poskušali, da bi bili dosegli francoske črte, a vsled živahnega ognja francoskih topov so se morali vselej umak- niti; njih izgube so bile resne. V Loreni so Nemci zelo napadali francoske postojanke južno od Arracourta: mož se je bil z mo- žem. Francoske čete so povsod nadvlado- vale in so vrgle Nemce: privedle so ujet- nikov. Francozi so vzhodno od Suippe na- padli nemške čete.

20. marca zvečer. Od časa do časa so streljali s topovi med Mozo in Aisnejem, v Champagni, precej besno na desnem bregu Moze in v gozdu Parroy. V Woevre pri Boisu Buuleju so Nemci silovito napadali naše postojanke. Naše čete so v živahnem boju vrgle tiste sovražne oddelke, katerim se je bilo posrečilo, da so vdrli v naše sprednje jarke.

Podrobnosti iz bitke na zahodu.

Dunaj, 22. marca. Nemci so vdrlí, ka- kor se poroča na 75 km široki črti med Calaisom in Parizom v angleške črte.

London, 21. marca. (K. u.) Dopisnik Reuterjevega urada na angleški bojni črti je zvečer brzojavil: Zdi se, da so Nemci, katere je njih močno topništvo podpiralo, nastopali z močnimi silami v boju in da so udrli v bojno črto med Scarpejem in Saint Huillejem. Če se takoj ne odrede proti- ukrepi, je trenutno ves položaj omajen.

Rotterdam, 23. marca. O prvem na- padu pehote je poročal Reuterjev vojni poročevalec: Nemci so na celi bojni črti dve uri streljali, nato so izvedli velikopo- temni napad pehote. V varstvu dima in za- piralnega ognja je v gostih valovih sovra- žna pehota napadala. Dosedanja poročila se ne ujemajo in so zmedena. Naravnost strašen je dvoboj s topovi na pobočju pri St. Quentinu.

Rotterdam, 22. marca. »Daily Mail« poroča: Nemci so pripeljali ogromno šte- vilo topov, s katerimi so uvedli obstrelje- vanje. Obstreljevali niso dolgo; streljali so od 5. do 7. ure jutraj. Med 9. in 10. uro se je boj razširil na celo bojno črto: 25 an- gleških milj je dolga. Poročevalec lista »Daily Chronicle« piše: Čez nekaj ur se bo šele jasno pokazalo, koliko zemlje da so Nemci pridobili. Naše angleške čete se bijejo zdaj za lastne črte, a pred vsem za bodočnost Anglije in njenega plemena. »Morningpost« poroča: Nemška armada je naskočila prvič na cesti v Bapaume; istočasno so napadali Nemci južno od Cambraja angleške strel- ske jarke zahodno od Scheldejevega pre- kopa.

Rotterdam, 22. marca. Angleški časo- pisi sodijo, da Nemci nastopajo s 60.000 do 62.000 topovi.

Nastop avstrijskih možnarjev.

Amsterdam, 22. marca. Francoski vojni poročevalci pišejo, da je nastop av- strijskih možnarjev na zahodnem bojišču presenetil. Niso namreč verjeli, da name- ravajo Avstrijci poseči v boje na zahodu. Možnarji so strašno učinkovali in napra- vili veliko zmešnjavo.

Berlin, 22. marca. V »Berliner Tage- blattu« opozarja baron Ardenne, da so se že v prvem letu vojske avstrijski možnarji na zahodnem bojišču sijajno odlikovali.

Bonar Law o napadu na angleško bojno črto.

London, 22. (K. u.) Reuter: Bonar Law je poslanski zbornici poročal o na- padu nemške pehote na angleško bojno črto. Napadli so na črti, ki je nad 80 ki- lometrov dolga. Napad je najvažnejši, ki se je podvzel na kaki točki angleške boj- ne črte, odkar se je pričela vojska. Naš generalni štab in versailski vojni svet sta seveda proučavala, kaj da se mora v slu- čaju napada storiti. Brezpogojno mu bo- mo kos.

Vojska z Italijo.

Dunaj, 22. marca. Poročilo vojnega tiskovnega stana: V minulem tednu so na jugozahodni bojni črti v nekaterih odse- kih poizvedovalne čete živahnije nasto- pale. Jezdeča poizvedovalna četa tirol- skih strelcev, ki je premagala velike te- žave na snežnikih, se je zapletla v boj s ročnimi granatami in vdrla v nadvladajoče sovražno oporišče skoraj 300 m visoko. Pri izlivu Piave je Italijan 19. t. m. popol- dne razstrelil podkop, močno je obstrelje- val; nato so njegove naskakovalne čete poizkušale napredovati, a so jih naši hi- tro odbili. Naši so z dobrim uspehom za- hodno od Suganske doline izkočili. Le- talci so 17. marca posebno v gorah malo delovali, ker je bilo megleno in oblačno. Sovražnik je 18. marca z mnogimi letali poizvedoval, a našim letalcem poizvedo- vanja ni mogel zabraniti; pri Piave je iz- gubil dve letali. Naši poizvedovalci so iz- silili 19. marca lepe uspehe, dasi je bil so- vražnik zelo v premoči. Ogenj strojnih pušk z vrha neke gore je nekega sovra- žnega letalca prisilil, da se je moral za svojimi črtami spustiti na tla. Neugodno vreme je 20. marca na planinah prepre- čilo poizvedovanje v zraku, a zato so ob Piave živahno poizvedovali. Preizkušena skupina nadporočnika Strohschneiderja je zvečer napadla sovražne postojanke; do- segla je najboljši uspeh. Ko so se pa po- noči izpustili na zemljo, je smrtno pone- srečil nadporočnik Strohschneider 42. peš- polka. Rajnik je mnogokrat poletel in pre- magal 12 sovražnikov.

Ljuto streljanje s topovi pri Piavi.

Dunaj, 22. (K. u.) Vojni tiskovni stan: Poročilo italijanskega generalnega štaba z dne 22. t. m.: Na celi bojni črti so se včeraj ljuteje bojevali. Sovražne patru- lje smo pregnali zahodno od doline Con- ce (Judikarria) in vri Grave (Piave). V

Nekaj misli ob 25 letnic delovanja »Slovenskega planinskega društva«.

Radogorski.

»Veselo, znamenito slavlje slavi letos... tako se mi je zahotelo pričeti. — Pa se mi nekam pero zatika in ne da se mu drugače, kot le suho, motno povedati: da obhaja letos eno izmed naših najpopulárnejših narodnih društev, »Slovensko planinsko društvo«, 25letnico svojega delovanja. Brez veselega odmevanja od gora do gora, brez vriskov, ukanja in popevanja — kdo bi si bil pač mogel predstavljati v prejšnjih časih, da bomo morali kdaj tako obhajati le-ta pomenljivi dogodek slovenskega planinstva?!

Tako trpko, srepo strmé stoji danes ob meji zakletega sovražnika naša zvesta straža... Nemo se ozira neumorni boritelj naš po svojih varovancih, po najdražjem biseru naše, bolj kot kdaj ljubljene rodne grude — slovenskem planinskem svetu — brez veselja, a ne brez samozavesti, z vidnim ponosom in notranjim zadovoljenjem.

Ni bilo malo in lahko delo: boriti se proti narodnemu sovražniku, ki so mu bila proti nam dana od blizu in daleč vsa sredstva in je imel prednost ne le samo navzgor, temveč celo med lastnimi, spocetka žal še bolj malo razsodnimi rojaki; ni bilo prijetno delo: mirno gledati, kako stoji mnogi le ob strani in se odtegujejo, trpeti, da ga celo ovirajo, ki bi sicer Slovenskemu planinskemu društvu tako lahko pomagali, če bi bili šli z njim vstric na skupno narodno delo! Koliko napora in težav: razširjati planinsko idejo z besedo, persom in sliko med narodom, preprostim kot naobraženim, v isti sapi pa graditi in postavljati visoko tam gori med oblaki planinska zavetišča, jih zvezati med seboj prek strmih skal in snegov ter jih spojit z obljudenim svetom.

Toda Slovensko planinsko društvo je bilo vsikdar kos vsem nalogam.

Oživotvoritev 24 podružnic, 29 ponesno stoječih trdnjav — planinskih domov in zavetišč, celo omrežje tehnično zanimivo kot varno izpeljanih planinskih potov med dolinskimi in gorskimi postojankami, mnogo drugih koristnih naprav, vneto literarno delovanje v ilustriranem glasilu »Planinskem Vestniku«, pruboda zanimanja in pravega umevanja planinske ideje: potovanja kot bistvenega dela izobrazbe ter okrepčavanja zdravja za posameznika kakor tudi tujskega prometa v narodnogospodarski oziru — vse to priča glasno in jasno o smotrenem delu in izborni organizaciji Slovenskega planinskega društva.

Vse to delo, započeto pred 25 leti iz — nič, a v naših razmerah dovršeno tako kot je bilo ob pričetku vojne in kot je sedaj, je uspeh, ki se mu ne moremo dovolj načuditi. Kaj takega zmora le smotrovita, železna energija, ki jo vodi prava, nezebična ljubezen do domovine. In to smo, mislim, dolžni v polnem obsegu priznati ob tej priliki letošnjemu jubilarju, Slovenskemu planinskemu društvu!

Kako sem se oslepel učil čitati in pisati.

Kako se slepi učijo, oziroma kako se naučijo, čitati in pisati? Enako ali podobno povprašujejo ljudje, kateri prvič čujejo, da tudi slep človek čita in piše. Marsikateremu človeku se zdi to čisto neverjetno in si na vse mogoče načine predstavlja, kako bi vendar to moglo biti. Da se ne bo zdelo to komu preveč čudno in neverjetno, hočem vam, cenjeni čitatelji, nekoliko razložiti to stvar.

Prišel sem bil iz Rusije leta 1916. Bil sem z drugimi vojnimi ujetniki-invalidi zamenjan kot slepec. Ko smo se vračali nazaj v našo ljubo domovino, sem večkrat premišljeval, kaj bom počel sedaj ko sem slep? Čim bliže domovine smo bili, bolj so me mučile te težke misli. Ali bilo je vse drugače kakor sem si mislil. Ko se pripeljemo z vlakom zopet enkrat domov, smo se morali ustaviti za štirinajst dni v Ljutomerih na Češkem. Tukaj smo bili v neki bolnišnici, in tu so nas strogo preiskavali zdravniki, ako je mogoče prinesel kdo iz tujine kako nevarno ali nalezljivo bolezen. No pa hvala Bogu, tega ni bilo najti pri nikomer. Počutili smo se kmalu bolje, posebnost zato, ker so nas pridno obiskavale dobre češke dame. Med drugimi stopi nekega dne tudi k moji postelji neka dama. Začne me tolažiti in med drugim mi pravi: »Poglejte, ali potipljite, tukaj sem vam prinesla nekaj papirja, na katerem se boste učili s svinčnikom pisati.« Jaz jo začuden poslušam ter ji pravim: »Kako naj sedaj pisem, ko nič ne vidim? Da bi slepec pisal, tega do danes še nisem čul.« Ali ona se mi nasmeje ter pravi: »Tukaj je svinčnik in papir, pa glejte, da boste do jutri kaj napisali, ker jutri zopet pridem in bom pogledala, kaj ste zapisali.« Jaz ji nisem obljubil, da bom pisal, ker se mi je zdelo, da iz te moke ne bo kruha. Gospa se poslovi ter odide.

Jaz sem sedaj jel premišljevat, ali bi poskusil pisati, ali ne. Mislim, da bi, ako nič ne napišem, gotovo bo mislila despa,

da morda nisem prej nikdar pisati znal. Moj sklep je bil storjen in sem dejal sam pri sebi: »Korajža velja, Francelj, nekaj bova že naredila!« Vzajem v roke papir in svinčnik ter takoj pričnem. Najprvo si napišem celo abecedo, spodaj pa še nekaj besedi. Sam sebe sem bil vesel in sem v tem z veseljem pričakoval naslednjega dne, kaj poreče dama, ko zopet pride. Ali bo znala čitati, kar sem jaz prvič kot slepec napisal? Drugi dan res pride, hitro me vpraša: »Ali ste kaj napisali.« »Da, napisal sem, pa ne vem, ali boste znali brati.« Dama vzame hitro papir v roke ter čita a — b — c itd., spodaj prečita tudi napisane besede, potem pa pravi: »Nekaj ste dobro napisali, nekaj pa ne.« Jaz sem ji odgovoril: »Mogoče vi vseh slovenskih črk ne poznate?« in sem se zadovoljno nasmehljal. Nato pa mi da gospa neke papirje v roke ter pravi: »Primitve tukajle s prsti, na papirju so črke, katere se boste naučili čitati.« »Kaj tudi čitati, sem začuden vprašal.« »Saj črk vendar ni mogoče prijeti, in posebno ne na papirju pisanih. Prijel sem papir ter potipal. «Kje pa so črke?» jo vprašam; »saj tu na papirju se ne čuti nič drugega, nego same pike, ki so podobne prosnemu zrnju.« »No, saj ravno to so črke, katere se more slepi naučiti čitati.« To se mi je zdelo jako neverjetno. Dobra dama pa reče: »Vzemite s seboj na Dunaj te tri papirje; tam pridete v šolo za slepe, kjer se boste naučili čitati. Potem boste prečitali, kar je tukaj napisano.«

Strahno sem bil radoveden, kako skrivnost mi razodene ta papir. Čez nekaj dni smo se odpeljali na cesarski Dunaj. Tukaj sem bival par dni v bolnišnici, potem sem se pa preselil v zavod za slepe, kjer sem dobil več svojih tovarišev. Bival sem le kratek čas med njimi. Kmalu so me poslali v Gradec, kar sem tudi sam zelo rad videl, da sem bil vedno bliže svojega doma. Prišedši v Gradec nisem vedel, kam grem ali kaj bom delal. Kmalu sem izvedel. Prišel sem v zavod za slepe, kjer se slepi izobrazijo za svoje nadaljnje življenje. Takoj prvo jutro mojega bivanja v zavodu sem se sešel z drugimi svojimi tovariši. Bili so samo trije, s katerimi sem se razgovarjal ter jih povpraševal, kaj delajo tukaj. Ali oni so mi le malo odgovorjali, ker so bili še novinci v zavodu kakor jaz. Med našim pogovorom pa pristopi usmiljena sestra in me prijazno vpraša, kako mi gre, odkodi sem prišel in česa se bom učil tukaj v zavodu. Začuden ji odgovorim: »Kaj se bom sedaj učil, ko sem slep.« Še pisati in čitati boš znal, samo če se boš hotel učiti,« mi odvrne smeje usmiljenka. Nič nisem odgovoril, sam pri sebi sem pa mislil: Pisati morda že, ker sem že nekoliko poskusil v Ljutomerih. Ali da bi se mogel naučiti čitati, to se mi je zdelo nemogoče. Naposled sem obljubil sestri: »No pa naj bo, bom pa poskusil, mogoče bo pa vendar šlo.«

Čez nekaj dni mi je usmiljena sestra prinesla knjigo, ki je bila precej velika, kakor tista, ki župnik iz nje mašo bere; položila jo je predme in mi rekla: »No, sedaj pa le korajžen bodi, potiplji, kakšne črke so za slepe.« Hitro sem začel tipati po knjigi. Ali kako sem se začudil, ko sem našel po celi knjigi same pike, kakor bi bila cela knjiga posejana s prosnim zrnjem. Odmajeval sem z glavo ter rekel: »Ne vem, ne vem, ali bi začel ali ne. Sem že prestar, da bi se naučil, kaj te pike pomenijo.« Obupal sem nad tem učenjem. Ali sestra mi ne dá miru. Nagovarja me, kako bom vesel, če bom kaj znal in mi daje poguma na vse mogoče načine. Pove mi, da se učijo tudi drugi moji tovariši. »No, potem se hočem tudi jaz poprijeti, naj bo kar hoče, čeprav me včasih malo za ušesa potegneta,« sem rekel. »Saj čitati bi pa vendar rad znal.«

Še tisti dan mi pokaže sestra par črk v knjigi ter mi razloži, koliko pik ima vsaka posamezna črka in katere pike ima ta ali ona črka. Cela abeceda za slepe sestoji iz šestih pik, ki se različno postavljajo. Pazljivo sem poslušal in že prvi dan sem dobil nekaj poguma za učenje, ker že pri prvi poizkušnji sem se naučil na pamet štiri črke in sem dejal: »No, to pa ni tako težko, kakor sem mislil; če bo šlo tako naprej, bomo kmalu čitali časnike kakor smo jih poprej, ko smo videli.« V nekaj tednih sem znal na pamet celo abecedo. Toda ko so prišle črke v besede, je pa stvar postala težja, kajti tukaj so morali prsti povedati, kar oči niso videle. To pa ni šlo kar na pamet, zato je treba, da ima človek dober čut v svojih prstih. Ali tega pa pri meni ni bilo, ker sem imel roke vse premrle od strašnega sibirskega mraza: bil sem 22 mesecev v Rusiji. Roke so bile polne protina ter pri učenju jako nerodne in neobčutljive, kar mi je delalo velike težave. Kolikokrat se mi je milo storilo, ko sem črke kar naprej napačno čital, ko sem jih vendar tako dobro poznal. Včasih bi bil kmalu vse skupaj pustil. Ali najzadnji pa vendar nisem hotel biti. Ako se drugi naučijo, zakaj bi se pa jaz ne. In tako šole vendar nisem hotel obesiti na klin. Trdno sem se je oprijel in tudi sam sem se pridno vadil, tako da sem pike že vse obrabil.

Moj trud ni bil zastonj. Naučil sem se bil že nekaj čitati in dobil sem mnogo boljši čut v svojih prstih. Nič več nisem mislil, da bi učenje popustil. Tedaj sem se spomnil na papirje, katere sem bil dobil v Ljutomerih na Češkem; imel sem jih še vedno shranjene kakor kak važen dokument. Vzajem jih v roke ter si mislim: zdaj pa hočem pogledati, kaj je na njih napisano; saj zdaj bom mogoče že znal prečitati. Potipljem pike na prvem papirju in čitam lepe besede: »Bog pomagaj!« Sedaj vzajem še drugega, kjer je bilo napisano moje ime. Na tretjem pa imenitne besede: »Slava kranjskim Janezom!« Zakaj mi je dotična dama te besede napisala? K Bogu je hotela dvigniti moje srce: »Bog pomagaj!«, »Slava kranjskim Janezom«, pa se mi je zdelo, da je zato napisala, da se spomnim, da sem sin poštenega naroda in da naj poštnjak ostanem tudi v temni noči slepa. Ponosen sem bil nanje, tako da sem sam pri sebi rekel: »Šole pa nečem pustiti. Naučiti se moram dobro čitati, čeprav si polovico prstov na roki izrabim.« No, pa tega ni bilo treba. Treba je bilo samo mnogo vaje in potrpljenja, in po malem je prišlo vse na vrsto. Razume se, da je bilo že pri tem učenju tudi dosti zabave, šale in smeja, posebno ker smo bili vsi že odrasli učenci. Tako je nekega dne hudomušen vojak, ko se je učil čitati in mu ni šlo od rok, jel ruvati pike iz knjige. Drugi velik fant, kakor Goljat močan, se je rad norčeval iz šole, ker jo tudi v mladosti ni obiskoval. Bil je analfabet. Nekega dne reče: »Sestra, kedaj mi kupite še šolsko torbico, ker šolar ne sme brez nje v šolo hoditi. Knjiga pa mora imeti tako velike črke, kakor moja glava, potem jih bom že poznal, ker so tudi moji prsti veliki.« Tudi tretjemu so se zdele pike premajhne in je menil: »Jaz že ne bom hodil tega prosa pobirat po knjigi, ker je predrbno. To je delo za kokoši.« Smejali smo se in rajši hodili v šolo. Vsak se je trdno poprijel abecednika in šolske klopi. Sestri zdaj ni treba nikogar siliti k učenju. Ponosni in veseli smo, da smo premagali prve težkoče te naše šole. Ako pridete v naše stanovanje, vidite veselo življenje slepih vojakov. Tam sedi eden pri pisalni tabli in poskuša svojo umetnost s svinčnikom. Drugi drdra pri velikem pisalnem stroju po beli papirnatoli. Tretji sedi pri malem pisalnem stroju, ki je pripravljen nalašč za slepe. Kar lepo je čuti, ko naznanja zvonec za zvonec, da je konec vrste. Nekateri drže knjige v rokah ter ugibajo besedo za besedo, seveda res le ugibajo, ker so knjige nemške. O, kako drugače bi se dalo čitati po slovenski knjigi!

To sem vam napisal, dragi Slovenci, da boste vedeli, da slep vojak ni nikaka pokveka in ni le za v staro šaro. Seveda, kdor se ničesar ne uči, za tistega je življenje res žalostno in dolgočasno. Za ves denar ne dam tega, kar sem se naučil. Hvaležen sem vsem, ki so k moji izobrazbi pripomogli.

Mangart.

(Jernej Hafner.)

Kras slovenske domovine so njene gore. Večji del slovenske zemlje preprejajo gore, gore odsejajo tudi iz posebnosti večine slovenskega rodu. Med najznačilnejše gore naše zemlje spada Mangart (2678 m), po svoji obliki, okolici, razgledu. Mnogi bi ga radi obiskali, pa ga jim je vojska odmaknila v nedosežnost. Njim, ki se jim toži po očaku, pišem te vrste v poteho gorskega domotožja.

Pred dvajsetimi leti sem ga obiskal v zgodnji jesenski noči. V gozdu je lajal srnjak, nad črnimi vrhovi severnega vznožja je plaval polna luna po sinjem nebu. Še šest suhih vejic in listja, ki je šumelo pod nogami, ni motil svečane tihoče sni vajočih jezer. Večni mir je polnil kotlino Mangartovih ogledal. Še korak — in kakor zaigra srce ob polnem donenju veličastnih orgel v stolnem domu, tako je vzlivalo ob nenadnem pogledu na severno steno Mangarta, blestečo v milem siju polne lune. Vse Ponce, Strugova špica, Vevnca, cel Mangart ena sama navpična stena, 900 do 1200 m visoka, 6 km široka, bliščeča se kakor svilen zastor pred Najsvetejšim. Stopil sem iz svetega v presveto, ki je slepilo presilnega veličastva oko in je zavrnilo, da gleda to čudo le v sliki, v gladini jezera (zgornjega). Vsi čuti mirujejo, le oko pije in duša plava v morju belega vseмира. Ne živiš v času, ampak v večnosti. Zamakneš si in da te ne pokliče nočni hlad v sodobnost, ostal bi prikovan v bajnem kraljestvu Mangartove noči, če te ne bi osvobodile jezerske vile. Teško se odtrgaš, prepričan, da tega, kar si videl in okusil tu, ne najdeš nikjer več.

Korakoma sem jahal na obisk; iz vojske do gostoljubnih sorodnikov v »Mangartu« pri Ratečah. Dolgo se vspenja cesta po strmini nad Belo pečjo, pod vrhom, ki mu kraljuje razvalina gradu celjskih grofov. Težke misli. Kaj ste bili, vi grofi? Kaj ste mogli postati svojemu rodu? Kakšno nalogo vam je odmeril gospodar zgodovine? In zakaj vas ni več? Glejte vaš grad, severozapadni vogal vaše slave in moči — raz-

valina je; glejte vaš rod — njega ostanki leže v grobnicah. A kaj je to tam na pravil Mangart! Kakor mogočna gorska cerkev z nizkim, širokim stolpom, se pne izpod gozdov in jezer proti nebu stari oči; isti danes in ravno tak, kakor za časa celjskih mogočjakov. Le-ti so izginili iz spomina ljudstva, narod je ostal; razpadli so njihovi gradovi, njih narod pa živi in se pripravlja na svoj dan, čigar zarjo so za političletja odnesli Celjani v svoje grobnice.

Kakor cerkev vrh gore, cerkev bela, nepremakljivo leži Mangart, potrpežljivo, zaupajoč čaka v zimi pomladi, v dežju in meglah novega solnca. Varih in učenik je svojega rodu. V njegovem skalovju ni bogastva, ki vabi tujce in mika njih lakomnost; le drvarje gosti in pastirje vabi, ki se niso še polakomnili zlata in izrodili. Stanovitnost, neizpremenljivost, potrpežljivost pridiguje svojemu ljudstvu; vnema je k zaupanju v bodočnost, vzgaja k ljubezni do svoje zemlje in njenih skromnih naravnih darov; budi hrepenenje po višavah — ne slave, bogastva, sile, razkošja, ampak naravne prostosti, veselja, dušnih in srčnih vrlin. Kakor cerkev, se vidi Mangart izpod razvalin gradu; simbol Cerkve-varhinje in učenice, vodnice naroda na njegovi trnjevi poti, izpod grajskih zidov svobodi duha in telesa njegovih otrok naproti. Da, tabor-cerkev je, daleč tja proti severu in jugu vidna; v nje notranjosti pa stoji nevidni kerub-angel z mečem v roki; tisti, ki ga je Gospodar angelov dodelil našemu narodu, da ga čuva, podpira in navdihuje na dolgi, nevarni poti skozi stoletja zgodovine. — Kakor sveže solnce, ki posije skozi raztrgane megle, tako je prodrl tolažilnik nauk Mangartov temne spomine belopeške razvaline in vzbudil v razbolelem srcu nove upe, nov pogum. Kakor te zna zamakniti v očičujočo, blaženo večnost, tako te umeje otepi mrzlih, železnih prstov zgodovinskih spominov — naš stari ožak Mangart. Nemirno je počel iztegati glavo vranec in kopati s kopitom; treba ga pustiti, da me ponese dalje v burno sedanost.

Zgodilo se je nezasišano! Bojni krik, kri in gromenje vojske je zašlo v naše gore, da lomijo in rdeči njih bele stene, kolje stoletne jelke, pomandra planinske trave, onečasti sveti mir. Zlatorog se je umaknil iz Trente, prepustil je brambo svojih zakladov železnim ljudem; ti naj strmoglavijo pohlepne Benečane v prepad. Ne sliši se več zvonjenja iz Rabeljskega jezera; ropot pušk in grom topov doni in odmeva nad njegovo črmino. Vile so izginile; le samotne junake ljubijo, glasne trume navadnih vojakov izbegavajo. Pustili so jim le svoje cvetje in ptičje petje, da jim sladé težke, neskončne vojne dni. Kako ume nespametni človek izpremeniti božjo naravo, kaziti nje večnolepo sliko! Ne izpozna bi je, da ne vliva vanjo svojega neomajnega miru nedotaknjeni sosed — Mangart. Srečen, kdor more pozabiti gorje naših krvavih dni! Ne bom tajil in bom priznal, da sem nešteto krat na bojnih stezah zastavil korak in se, oprt na palico, zamaknil v goro Mangart od jugozapadne strani. Najsi so ga izmivale in božale mehke, bele megle, najsi so ga bili odeli bliščeči snegovi v bel plašč ali ga obkrožali ob pasu zeleni vrtovi in ga zabavali tropi ovčic — vsikdar in v vsakem stanju me je pomiril s svojo ravnodušnostjo. Kaj se meni tisočletni sivec za vladanje in ropotanje pritlikavih palčkov tam po golih rebrih sosedu Rombona in vsenaokrog! Nič manj in nič več kakor pred dvemi tisoči let, ko so iskali pod njegovo lastno kožo rudnin, ko so ga obkroževali orli rimskih legij; ali pred tisoč leti, ko so zvitli Benečani zahlepleli po njegovem kraljestvu. Kje so danes tisti orli, kje tisti tovarniki? In kje bodo čez tisoč let današnji zemljelačni otočani? Mangart pa bo stal, isti in tak kot danes — siv, neomajen stolp, orjaški zob, silnejši od zobu časa. Čudovito; na domačo plat se kaže kakor cerkev, na tujo, sovražno stran, kakor strašen zob, kakor oborožen stolp; kakor izklesan orjak, ki grozeče dviga svojo glavo proti jugozapadu. Pridiguje, vzgaja, vnema, uči svoje, straši, grozi, svari sovraga. Strašen je, kadar v jasnem siju solnca razodeva svoje gole mišice; strašen, kadar zakrit v oblake gromi in treska, da se majejo v grozi in strahu sosedje. Nedopovedljiva moč kopni v njem po dejanju; gorje mu, na kogar se vrže s svojo težo! Strahu ne pozna; to mu bereš na zgubnem obrazu, kadar ob tonečem solncu mladostno zardi njegovo lice in se nalahno zibljejo oblački večerne pipe nad sivo glavo. Kdor more tako samozadovoljno, mirno in lagodno sladiti svoje večere, ta ima mirno vest in vliva pogum in mir in samozavest tudi svoji okolici. Tako brani naš Mangart našo zemljo. Mi pa se veselimo, hvaležni oziramo nanj in črpamo iz njegovega zglednega zadržanja potrebne vojaške čednosti.

Lansko leto sem v poznem popoldnevu odmolil litanije Matere božje na razvalinah svetovišarske cerkve. Za blagor očetnjave. V isti namen so pokale puške in ropotale strojnice tam doli na drugi strani Zajzere. Po molitvi sem si nabral odpustkov za domače; ker ni bilo drugega,

žebelj, ki so popadali iz gorečih strešnic. Potem pa me je začaral nepričakovano naš — Mangart. Gorel je v večerni zarji, skrivnostno so se izpreminjali beli snežni pasovi okoli kravaga vrha. Takega še nisem videl nikoli nikjer. Ni bil cerkev in ne stolp; kakor strašna baklja, ki oznanja grozo vojske, kakor nebotičen žrtvenik, ki ponuja vso kri, prelito po gorah njegovega kraljestva, nebu v spravo za ceno miru. Sveta groza se je širila krog njega kakor en sam velikanski plamen se je dvigal krvavo svetlo proti nebu, naokoli pa so molčali črni gozdi in v strašni grozi ležale temne sence. Le on sam je potegnil vso svetlobo umirajočega dne nase — goreče veličastvo. Naenkrat pa je ugasnil, hladno se je zasivil in postal — mejnik. Mejni kamen! Vogelnik! Pred tisoč leti je komaj videl do mej svojega naroda. Visok je, velikan, a njegov narod je naselil doline tja do Tirol, planjave daleč notri v Benečijo, v solnograške, gornještajerske in gornjeavstrijske loge se je razlil, okoli Blatnega jezera rezal brazde v mastno zemljo; izginil mu je ponekod iz vida. Pa se mu je zopet približal, v strahu, da se tudi preko njega skrči njegova očetnjava. A on je ostal, vzdržal naval, pritisk, zastavil tuje prodiranje. Postal je mejnik, vogelni kamen. Ni se porušil v razvaline, kakor njegov pritlikavi sosed, belopeški grad. On ni celjski grof; on ume in vestno izpolnjuje svojo nalogo, on je — Mangart. Ne mara za grofe, ne za tujo učnost in bogastvo, svoje pastirje ljubi in varuje. Ti so njegovi zavezniki, kralji njegovih pobočij; on pa zvesto čuva in brani njihove meje, redi in napaja njihove čede. Njegovemu petju in vrisku daje sedmeri odmev, njih srcem odkriva svoje skrivnosti.

Vojna vihra je oživila njegove sosedo na jugu in zapadu, njemu pa je vrnila nekdanji mir. Kajti šteti so izvoljeni, ki morejo in smejo obiskati njegovo kraljestvo. Tudi jaz sem med temi srečnimi. Trikrat sem se dvignil v brzem letu na njegovo temo, trikrat dolge ure v polsnu doživljal čar njegovega razgleda. Kakor iz kopeli, zelenega morja, se dviga skozi gozde ob Mangartovem potoku k skalnatim travnikom. Vso to pot, ki se od planine do mangartove koče (beljaške podružnice nemškega alpskega društva) dviga za 300 m na en kilometer, je enkratni moj spremljevalec, stotnik B., prejahal prav do koče, kjer je tudi konj prenočil. In te sočne trave, ki liki zelenim plamenom švigajo in prhte sredi sivih skal! In tu in tam pisane blazinice gorskih cvetlic vseh vrst, malih, nežnih! Samo za pogled so; prešibko in prekratko stebelce imajo, da bi se dale zatakiniti za trak. Le kraljeve planinke, visokorastle, bele in zagorele, košate in vitke, a vse sveže, zdrave, krepke, te vabijo, vlečejo. Ne! Samo oko te naj poljubi, roka poboža, nikoli ne odruga. Lepa in zdrava ostaneš le na skali, v ruši, kjer si zrastle. Nespetna, kruta je ljubav tistih, ki te trgajo, izdirajo iz materinske zemlje, da jim ovenes pozabljena za trakom, končas v smeteh. Rasti, cveti, hvali Boga, veseli ljudi in jim oznanjuj, da se najdalje, najveseleje in najzdraveje živi doma, na domačih tleh, v domači družbi. Toda, kaj pomenijo one li-se, bele in črne, tam na oni rebri, tu na tej polici? Zdi se celo, da se gibljejo. »Kaj se beli na zeleni gori? Je li beli so snegovi, ali beli labudovi?« — »Me-mekeke!« Ovce so! Oponašaj njih glas — odgovore ti zapupno v koro, od zvonkega soprana skokonogega jagenjčka, ki se beli kakor orhideja, do globokega samozavestnega basa tolstega ovna, ki glavari stoglavi družini. Kako domače, prijazno doni ta me-melodija, kako krepko je stopnjuje odmev sivih sten! Zdaj pa, po prvem splošnem pozdravu, so te zavohale brihtnejše glavice, da si domač, da jih ljubiš, da jih ne preziraš. Niso še mogle doznati, da pahneš po oboku, da imaš osoljene roke — in že se dvignejo, najprej posamezne, potem vse, brez izjeme, da ti pohite nasproti. Hej, kako so oživele skale, rebra, globeli, police, vrtovi! Vse hiti, skače, se drenja, da ti poljubi roko, da ti pokaže svojo ljubezen, hvalečnost za obisk. In ko se umiri radostna razburjenost sprejema, te obda ta živi venec in te spremlja kakor v triumfu daleč gori pod živo skalo samega Mangarta. Ah, kako dobro ti dere, kako po-živi, potolaži in pomladi tolika odkrito-srčna, naravna ljubeznivost domače živali, ko si ušel zavistnemu, ošabnemu krogu tujih ljudi. Tu razumeš in občutiš Gregorčičevo: Ko kralj no planini visoki. Spustiš se v sneg in skalovje, še vedno te spremljajo ovčji pozdravi. Ob zadnjem snežnem studenčku se vsedeš, napiješ, zamakneš. V ušesih doni vrisk ovac, oko se koočle v čistih jezerih pod teboj in se izprehaia po zelenih planinah, črnih gozdih Gorenjske in Koroške, pljuča dihaajo zdrave, srce polje najčistejšega in najnaravnejšega veselja. Vse tvoje živje nile v dolgih, globokih požirkih v naročju Mangartovem srečo, mladost, zdravje, življenje. Sanjaš v raju, ki ga ni oskrnil greh; prevzel te je ves mir, ki ne pozna časa, vojske, smrti. Mangartova Nirvana! — Kako ti dobro de plezanje po sivi skali, brezpoti, po vseh starih, ko se ti že gabi nenaravno, hinav-

sko, leseno pokončno zadržanje v pretirani družbi. Kako te poživi neomajnost teh skal, ki si jim zaupal svoje življenje; ne ganejo se, zvesto drže, za kar si se z njimi pogodil. Ena drugi te podajajo, dvigajo. Kakšna vzajemnost, gostoljubnost, kakšen red v hiši Mangartov! Pa pravijo, da je dolga, težavna, celo nevarna ta pot. Morebiti za tiste, ki ne poznajo, ne ljubijo našega strica. Kako bi bila dolga ta pot, ko te pa venomer zabavajo nova čuda, nove pesmi, nove bajke družine Mangartove. Kako more biti težavna, ko te je pa zapustila dolinska mora, te dviga gorski duh in vleče stričeva gostoljubnost. In kje si bolj varen, kakor v naročju strica, ki je tako silno močan, da mu ni para daleč, daleč naokoli?

Uživam tisto, po čemer že tako dolgo hrepenite, gorski bratje in sestre širom domovine. Stojim, sedim, ležim in se kopljem v morju svetlobe na — vrhu Mangarta. Zamizite na divanu in uživajte z menoj. Beli zastori še vise tam na severu in zapadu, za njimi še vsa čeda spi Turov in celi gozdi Dolomitov; le Zvonar in Venediger sta že dvignila silni glavi in navno ogledujeta mlado jutro, pa Cristallo in Marmolatta nalahno zibljeta svoje vrhove v rdeči zarji. Vse drugo še čaka skrito v belém morju, da solnce vstvari nov dan in razodene lepoto božjega stvarstva. A jezari tam doli se že budita. Tropi divjih rac že prhutajo čez gladino, nalahno se krožečo, trepetajočo v jutranjem hladu. Pa stroga varhinja Ponca še ne mara odgniti temne sence, ki pokriva njuno lepoto. Pač pa že opravljata svoj posel Kanin in Viš s svojimi družinami. Trudna sta menda že in krvava, a trdno stojita in trdovratno, sovražno dvigata orjaški rameni drug proti drugemu. V vojsko sta se podala, v vojni službi stojita. Strašno gromita in treskata od časa do časa, tako da se polnijo jame v dolini z grobovi; a danes počivata, utrujena prečute noči. Ne tako neumorni Rombon. Poti se sicer, da ga hlapi obdajajo, a ne odneha vedno novim navalom; neprestano ropoče in siplje železno točo iz svojega osrčja — oproda Mangartov. Medtem ko drugi tovariši spe, on čuje in odriva sovraga. Mnoge častne rane ga že odlikujejo, vendar njegova zvestoba ne gane. Tudi daljni sosedje se že vzbujajo; Krn, Lemež, Bogatin, v jutranji groznici nalahno drgetajoči, podplutli oči srepo zro proti Stolu, Miji in Matajurju, ki so prešli k nasprotniku. Naenkrat pa se veselja zmajejo vse vrste, vse glave in vsa mogočna pleča zagibljejo z orjaškimi mišicami — njegovo veličastvo, najvišji Triglav jim pošilja prve žarke mladega solca v pozdrav! Triglav poglavar pregleduje svoje bojne sile. Zadovoljstvo mu odseva iz sive, večno mlade glave, ker vse vrste stoje trdno. V mogočnem loku ga obkrožajo in zvesto, nepremagljivi stoje na straži, čakajoč najvišjega giba, da se vržejo, da zagrome in zabliškajo nad nasprotno vrsto in jo podvržejo premagano. Toda modri, izkušeni vojskovodja čaka neutrudno. On ve, kdaj mu dozori zmaga in se zna obvladati. Brez strahu in strasti, brez razburjenega kričanja čaka zmagoslavnega dne, ki ga pozna on sam, visoko dvignjen nad celo ozemlje. Dan za dnem pa s svojim pozdravom vliva novega poguma svojim vrstam in brzda previdno njihovo bojaželjnost. Mirno, v svitu nerabljenega orjaža mu stoje ob strani Debeli vrh, Kanjavec, Razor. Škrlatica in Jalovec, ki dela družino Mangartu, oster in resen. Kako spoštljivo zro iz zaledja vsi hrabri, mogočni zavezniki, neizrabljene rezerve! Od Grintoca in njegove Kamniške družine, preko Stola do Peči cela armada Karavank; vsi nepregledni polki strašnih Turov, Malih in Velikih, nepremagljivi Dolomiti in vse neštete pomožne čete. Neizčrpiliva rezerva! Ločen od svojih tovarišev leži zagoreli veterani Dobrač, bliže primaknjeni, sam zase. Dobričina stari premišlja minljivost vsega posvetnega in je nepoboljšljiv skeptik. Dosti je trpel svoje mlade dni, svojci so se mu izrodili, usoda mu je potvorila lice. Ne zaupa prav ljuljski družini in je vedno pripravljen poseči kot prva rezerva v boj. Čudno — toliko ljudi je že padlo, toliko mest, vasi, gozdov je izginilo v vojski, naše gore pa so vstale iz tisočletnega spanja, razodele so svojo moč in zaslovene širom sveta. Pa tudi zaslužijo. Če ne verjameš, pojdi na vrh Mangarta in boš spoznal. On je tudi izboren razgledni stolp, brez vstopnine.

Naše gore je minila naravna dobrodušnost in potrpežljivost. Polne svetega srda so zagromele vse obenem in se vrgle na nasprotno vrsto. Zazvonilo in zagromelo je po rebrih, skalah, vrhovih. Le kratek je bil boj — in že so se osvobodene zagrnilo v stari mir. Kakor sanje, težke sanje se sliši danes pripovedovanje o vojni v naših gorah. Kako malenkosten je ta dogodek zanje. Pogled jih danes, ne boš verjel, da imajo te pripovedke kaj prida resnice na sebi. Kako smo majhni, malenkostni, kako velike, mogočne pa so te naše gore! Spoznali smo jih, življenje smo tvegali zanje. Naše so, mi pa hočemo biti njihovi. Nikomur jih ne damo. Branile so nas,

mi ne nehamo braniti njih. In na svobodnih gorah bo prepeval svoboden narod in si pripovedoval neverjetne pravljice in pripovedke iz tisočletja brez zgodovine.

Prosveta.

pr Žurnalistika in naš čas je bil naslov predavanju, ki ga je imel Jurij Bernhard pred kratkim v Hamburgu v literarni družbi. O vsebini poročja »Hamburger Fremdenblatt«: Popolno neznanje, ki vlada v lajskih krogih o delovanju in zmožnosti žurnalistov, pač težko izhaja iz pogosto navajane Bismarkove besede o »ljudeh, ki so zgrešili svoj poklic.« razlaga se tembolj iz čudne malomarnosti večine ljudi napram notranjemu bistvu časopisa, čeprav vsak dan in vsako uro občutijo zunanji učinek. Bernhard smatra za družabno oškodovanje celega stanu boj mnogih akademikov proti žurnalistu, ki za svoj poklic ne potrebuje izpitov, marveč prirojenih zmožnosti. Mnogo žurnalistov — in to imajo z umetniki skupno — je iz drugih poklicev prešlo v žurnalistiko. To se razlaga deloma s tem, da so imeli prej starši in narodi prej čudne predsodke proti volitvi žurnalistike kot poklic, naziranje, ki se je spremenilo šele, odkar vedo, da žurnalistika ni samo spoštovan stan marveč tudi nekaj »nese« (?) Govornik loči umetnike in uradnike v uredništvu kakega velikega lista, deli kritike v artiste in ljudi z dobro voljo, razlaga podrobno naloge in delokrog založnika, bistvo in učinkovanje cenzure in prihaja na to k zelo zanimivi in poučljivi primeri med nemškim in angleškim in francoskim značajem časopisja. Marsikatera diplomatična prednost naših sovražnikov je posledica ozke zveze med diplomacijo in žurnalisti. To spoznanje je v vojski pri nas zrastle in vidi se, da bodo časopisje bolj kot doslej vpregli v diplomatično službo in mu dali mesto, ki mu po njegovem uplivu in pomenu pripada.

pr Vnukinja lorda Byrona. Byronova vnukinja, baronica Wentworth, je pred kratkim umrla. Ne glede na njen slavni rod, je bila dama, ki je doživela visoko starost, zanimiva vsled svoje mnogostranske in nenavadne nadarjenosti; poleg tega je dala vsled svojega čudnega življenja angleški družbi mnogo povoda za govorice. Byronova vnukinja je že v otroški starosti kazala močno umetniško nadarjenost. V risanju jo je pučeval John Ruskin. Poleg tega je bila izborna šahistinja, matematikarica in poznavalka jezikov; posebno se je zanimala za arabščino. Bila je tudi nenavadno nadarjena za glasbo. Pred vsem ji je v angleški družbi glas in občudovanje strast za konjski šport. Znala je izborno jezdit. Udeležila se je tudi raziskovalnih potovanj svojega moža Wilfreda Blunta, s katerim je prepotovala Mezopotamijo in Egipt. Tako je tudi končno postal Egipt njena druga domovina.

pr Umetnost na poskušajo. Umetniško društvo za Česko v Pragi hoče uresničiti originalno misel. Društvo je mnenja, da se obiskovalci razstav po kratkem ogledovanju le težko odločijo, da bi kupili kakšno sliko. Treba je njihovu okusu in veselju do umetnosti pomagati. Umetnina se jim posodi »na poskušajo«. Kupec se bo počasi »privadil« slike in tekom štirih tednov se bo živil v misel, da je slika njegova. Končno bo izjavil, da hoče sliko obdržati. In slika bo prodana. Umetniško društvo misli tako-le: prvič pomagamo bednim umetnikom, drugič vzbujamo smisel za umetnost v širokih masah... Zares lepa misel!

pr Nove pridobitve budimpeštanskih muzejev. Zadnje desetletje se je muzeju v Budimpešti posrečilo pridobiti veliko umetnin. V zadnjem zvezku dunajske revije »Kunst und Kunsthandwerk« podaja L. pl. Baldass pregled teh pridobitev. Umetniška galerija je kupila dve deli Altdorferja, sodobnika Dürerja, od katerih ena, doprsna slika Madone, se je šele pred kratkim pojavila na monakovskem umetniškem trgu. Italijanska umetnost je zastopana z dragoceno sliko »Objokovanje« gornjeitalijanskega umetnika G. Ferrarja in z izborno ohranjeno stransko sliko, ki spada k velikemu altarju D. Ghirlandaja v monakovski pinakoteki. Zbirka baročnih slik se je pomnožila s koloristično sijajno »Judito« Jana Lysa in z dvema slikama A. Magnasea. Mnogo so žrtvovali, da dostojno predložijo pomen francoskega slikarstva v soglasju z evropsko umetnostjo 19. stoletja. Pridobili so pokrajino polno slikovite poezije Covota in dela Delauroixa, Maneta in Moneta. Znamenite so tudi pridobitve na polju plastike in grafike, v čemer ima budimpeštanski muzej v ravnateljju Mellerju enega najboljših poznavalcev Evrope. Njemu se je porečilo dobiti doslej popolnoma neznano zbirko nekega ogrskega kiparja iz začetka prejšnjega stoletja. Oddelek za gotičsko plastiko so pomnožili z mnogimi lesenimi kipi, ki so jih nakupili večinoma v Nemčiji. Izmed teh omenimo krasno bavarsko skupino križanja iz 13. stoletja. Geografski oddelek muzeja bo izpopolnjeval pretežno v okviru 19. stoletja in se prištevava v tem oziru že danes k prvim na svetu.

Tobak in vojaki.

Kaj bi bila vojska brez vojakov? Kaj pa vojaki brez tobaka? Kadijo tudi taki, ki preje nikdar niso imeli tobaka v ustih, najljubša pošiljatev na fronto je gotovo tobak.

Pa ni bilo zmiraj tako. Kako so se včasih čudili, če je kdo kadil! L. 1620. je poslal angleški kralj Jakob svojemu zetu češkemu kralju Frideriku mal oddelek Angležev in Šotov na pomoč. Kar načuditi se niso mogli Lužičani, videč, da so potegnili tuji vsak svojo glinasto pipo iz žepa in so spuščali dim v zrak. Pa so se kmalu navadili. L. 1631. so šleski vojaki zapeljali pobožne meščane nekega saskega mesteca k »tej vragovi pregrehi«, petdeset let pozneje pa slišimo sledečo zanimivo zgodbičico Lipskega. Žene vasiče Wachau so prinesle s sejoa svojim možem tobak domov, »kar je bila takrat prav nova reč, in so se zelo veselile, ko so vzeli moške one puške v usta, žrli ogenj in pljuvali dim; potem pa jim je bilo jako čudno in neumno v glavi, lovili so se ob stenah in miznih oglih in padali na tla.« Tako tedanja kronika, v takratni nemščini se seveda cela stvar zelo smešno bere.

Pa so začeli nastopati proti tej »razvadi«, posvetna in duhovna gosposka. V nekem cerkvenem razglasu onih dni, ki se obrača proti kajenju, beremo: »Neprimer-no je in brezbožno, da oskrnimo z vsrkavanjem in izpihavanjem dima svoja usta, ki so vendar vhod in izhod nesmrtnosti, usta, ki so namenjena vdihanju svežega zraka in hvali Najvišjega.« Počasi so se pa tudi duhovni gospodje navadili ceniti plemenito rastlinico; kmalu so se tako navadili, da je n. pr. brunšviški vojvodski konsistorij v Wolfenbüttlu leta 1723. prepovedal užitek tobaka samo v javnosti — do takrat je bil sploh prepovedan —, sicer dotičnik izgubi službo. Par let preje še, leta 1691., je pa nekdo stavil v lüneburškem ministerialnem svetu predlog, naj plača oni, ki bo izven sobe ali kuhinje »pila« tobak, državni tolar kazni ali pa naj gre za 24 ur v zapor, da še celo častne pravice državljana so mu hoteli vzeti. V Lüneburgu so bili sploh zmiraj proti tobaku; še leta 1798. so govorili o kajenju kot »nesramnemu početju«, »peklnskemu dimu«. Eden glavnih vzrokov proti tobaku — v Berlinu še celo petdeset let pozneje — je bila nevarnost ognja, ker takrat pipe še niso imele pokrova!

Na Pruskem je vpeljal Friderik II. nosljanje, ko se je bil enkrat sam prepričal o njegovi dobrotornosti; glede tobaka je pa že njegov oče krenil svoja pota, saj je znana njegova »tobačna družba«. A visoka družba ga še ni marala, še manj pa javnost. »Celo nekatere visoke dame se vdajajo prav na tihem tej prepovedani nasladi in pekleniski izmišljotini«, se nekdo krega in jezi. Še tik pred l. 1848. so smeli kaditi v Berlinu samo na široki šarlotenburški cesti, ki pelje skozi branihorska vrata ven, v vseh stranskih ulicah »živalskega vrta« kakor tudi na sprehajališču »Pod lipami« je bilo kajenje prepovedano. Henrik Laube pripoveduje o tem: »Če je kdo na cesti kadil, je moral plačati dva tolarja. Neki moj prijatelj je imel v žepu telovnika vedno dva tolarja pripravljena, zaradi krajšega obrata, kakor je rekel: Kajti če jih damo kar takoj orožniku, nas ne vlačijo še na urad in nas s tem še moralno kaznujejo.«

Vse je že bilo na svetu, tudi revolucija krojačev. Leta 1830. so se uprli v Berlinu junaški krojači, zahtevali so marsikaj, tudi naj se dovoli tobak. Napravili so verze, ki pravijo: »Korajža, korajža! Goreča pipa naj bo poleg drugega krojačem prosta na javni cesti, v največjo jezo policije! Gospod kralj prisezi nam na to!« Prihodnjega leta so prepoved tobaka res odpravili, pa iz čisto drugega vzroka. Razsajala je takrat v Berlinu kolera, tobakarji so porabili ugodno priliko in so rekli, da ga ni boljšega in izdatnejšega protistrupa proti njej kakor je tobak. Zato so s tobakom kadili povsod, misleč, da jo bodo tako pregnali. Dočim so uporabljali preje samo pipe, nastopijo takrat tudi smodke, dolge in okorne, Nemci jim pravijo: Glühwürmer in Glühstengel. Ko je pa bolezen prenehala, so prepoved v poostreni obliki obnovili; in še v marcu leta 1848. je razjarila množica drla pred kraljev grad in zahtevala, da sme spet javno kaditi. Knez Lihnovski je posredoval. Ko pa pride od kralja in pove, da je dovoljeno povsod kaditi, nekateri vendarle še niso mogli verjeti in so vpraševali: »Ali v živalskem vtru tudi?«

Splošno so se navadili v srednji Evropi tobaka šele v zadnjih desetletjih, na Nemškem n. pr. šele po nemško-francoski vojski. Takrat so v večjih množinah nastopile tudi cigarete.

Zgodovine tobaka žalibog dosedaj še nimamo. Pa bi bila važen del naše kulture in gospodarske zgodovine, kajti življenja brez tobaka si marsikdo ravnotako ne more predstavljati kakor ne življenja brez kave, brez sladkorja in brez soli. Neka stvar bomo pa le navedli. Prvi tobak je prišel v Evropo z otoka Kuba, tam so domačini liste zavijali in kadili, imenovali so to »tabako«. Prvo tobačno seme je prine-

sel na Portugalsko leta 1558. zdravnik kralja Filipa II., Franc Hernandez. Gojil je iz njega rastline, ki so jim pripisovali zdravilno moč, imenovali so zato tobak zelišče svetega križa, rastlino Matere božje. Zato ga je tudi poslal poslanik v Lizboni Ivan Nicot na dvor francoskega kralja Franca II. in kraljice Katarine Medici. Ta njegova pošiljatev ga je naredila nesmrtnega, kajti rastlina se od onega časa imenuje v znanstvenem svetu »nicotina«, nikotin.

Uživanje tobaka, kajenje, je vpeljal v Evropi slavní angleški zdravnik in junak Sir Valter Raleigh, ustanovitelj severoameriške kolonije Virginija. Hitro se je to razširilo in tako pospešilo, da so povsod začeli saditi tobak, v lastnih vrtovih in na lastnih njivah, na Nemškem najbrže najprvo v Pfalci. Prvo tobačno tovarno so ustanovili leta 1779. v Rimu; Saksonec Peter Ivan Wendler, ki je bil prišel v Rim kot slikar, je dobil od papeževe vlade za pet let izključno pravico izdelovati v določeni hiši s posebno stiskalnico tobak v podobni palice. Prvo tovarno »modk« je ustanovil leta 1788. Schlottmann v Hamburgu, a šele petdeset let pozneje je postala smodka splošno znana in priljubljena. Do takrat so jo kadili skoro izključno le v velikih hanseatskih mestih ob obali. Značilno je, da čitamo besedo »cigara« prvič leta 1798. v Kartovi antropologiji; vendar pa vemo, da so se l. 1813. pruski polki zelo čudili, ko so jim po neki bitki podarili Berlinčane; bile so jim nekaj čisto novega.

Prve cigarete so kadili najbrže že v španskih kolonijah, prišle so pa v Evropo šele med l. 1840. in 1850.; zelo hitro so se udomile zlasti na Ruskem med najširšimi sloji. Danes — pred vojsko namreč — je od vsega tobaka prišlo na Ruskem 90 odstotkov na cigarete, na Nemškem samo 10 odstotkov. Brockhausov konverzacijski leksikon govori o besedi »cigarros« že v prvi izdaji, o cigaretah pa šele l. 1852. v deseti izdaji: »Cigaretas ali cigaritos se imenujejo španske cigare iz papirja, obstoječe iz zavojčka finega papirja ali riževe slame, ki je napolnjena z drobno zrezanim tobakom; napravljajo jih tudi na Nemškem, a tukaj so le malo priljubljene.«

Prvo večjo cigaretno tovarno v srednji Evropi je napravil l. 1862. Upmann v Draždanih, nekako filialko petrograjske La Ferme. Od tedaj naprej so Draždani »mesto cigaret«, tam je bilo n. pr. pred vojsko 52 cigaretnih tovarn. Draždani so tudi največji svetovni trg turškega tobaka in v tamonjem »tobačnem okraju« čutimo vonj celega orientala. V najboljših tovarnah so električni stroji, ki režejo tobak, vsak stroj ga prav nadrobno razreže vsak dan sedem centov. Tam so cigaretni stroji, čisto avtomatično, brez človeške roke, zvije, napolni, zlepi, natisne in pozlati vsak od njih vsak dan do 120.000 cigaret in predela pri tem 225 do 250 kg tobaka. Velikanska skladišča skrbijo za to, da kadiva nikoli ne zmanjka; tudi sedaj med vojsko vršijo svojo nalogo vsaj začasno še prav dobro.

Pri tobaku pa opazimo sedaj isto kot drugje, v vedno manjših množinah in vedno manjši obliki ga dobivamo. Preje pivo iz soda, potem pivo v steklenicah, preje šokolada na kilogram, potem v avtomatih, vse to opazimo tudi pri tobaku, gre lepo po vrsti: pipa, cigara in nazadnje cigareta. Ravnotako se nam zdijo kakor top, puška in samokres. Cene so pa obratne, pipa je najcenejša, cigareta najdražja. Zato tudi vojaki zelo radi sežejo po pipi, da le kaj dobijo. Da je pipa zelo priljubljena, o tem govori že Jakob Grimm. Ko je leta 1825. morje predrla vzhodnoafriške jezove in je voda vzela v okolici Emdena na kupu sena seboj tudi nekega kmeta in njegovega sina. Ko je prišel kmet zopet na trdno in so ga vprašali, koliko časa je trajala čudezna vožnja, je odgovoril: »Najmanj šest ur, ker sem izkidal tačas ravno toliko pip tobaka.« Tobak, pipo in kresilo je imel vedno pri sebi.

Imel sem strica, ki je šel večkrat čez Ljubelj na Koroško. Vprašal sem ga, koliko časa hodi iz Tržica v Žihpolje. Povedal mi je to v pipah, število sem pozabil. Najbolj v spominu mi je ostal most pod Humberškim gradom. »Dvainsedemdeset dimov« je rekel stric. Poskusil sem pozneje in držalo je, zmeren kadilec puhne sedemdesetkrat do petinsedemdesetkrat.

Burka v ruski tragediji.

Petrogradsko glasilo boljševikov je prineslo naslednje poročilo o sodnijski obravnavi proti Puryškeviču in tovarišem. Znani poslanec bivše dume Puryškevič in nekaj drugih oseb je stal pred novim boljševiškim sodiščem zaradi zarote. Sodnijska dvorana je bila že zjutraj zgodaj nabito polna. Skoraj sama buržoazija in ljudje, željni novih vtiskov. Ali znano je, da ima občinstvo vpliv na voljo sodnikov. Zato so bili boljševiški krogi ozlovoljeni, zakaj, mnogo vstopnic so dobili nepovabljeni elementi, dasi je bila polovica vstopnic razdeljena med boljševiške vojake. Obravnava se je pričela šele ob dveh. Zakasnili so se vsled odpora praporščaka Želinskega, ki ni hotel priti k obravnavi. Rekel je, da je bolan in da ne more hoditi. In vendar je bila v prvi vrsti na njegovi izpovedi osnovana obtožba proti Puryškeviču, a pozneje je preklical svojo izpoved. Želinski je 17letni mladenič in jako nervozen človek.

Predsednik sodišča Žukov, delavec, je naznanil vzrok zamude. Pokazalo se je tudi, da mnogim obtožencem ni bila vročena obtožnica. Drugi obtoženci so trdili, da jih obtožnica niti ne omenja, pa jim je bila obtožnica vendar vročena.

Puryškevičeva zagovornika sta bila Bobryčev-Puškin in njegov sin. Puryškevič je objavil pred nekaj časom v časniku odprto pismo, v katerem zahteva, da bi bile o njegovem delovanju na fronti zaslišane one osebe, ki so priča njegovi delavnosti. In res se je oglasilo veliko sanitejcev in bolniških oskrbnic. Puryškevičevi zagovorniki so zahtevali, da se morajo sploh vse priče zaslišati.

Zdaj je pet poslušalcev sredi občinstva prosilo za besedo, namreč člani izvršilnega odbora vojaških in delavskih sovetov. Eden izmed njih — Vasiljev — je hotel, da zagovorniki pojasnijo, zakaj zahtevajo, da se toliko ljudi zasliši. Z ozirom na današnjo težnjo inteligence — je govoril Vasiljev dalje — izvajati sabotaže proti boljševiškim sovetom, je mogoče, da ne gre tu za nič drugega kakor za sabotažo, naperjeno proti sodnemu revolucionarnemu tribunalu.

Zagovornik Puryškevičev je odgovoril, da gre tu najprej za to, da se dokaže, da se Puryškevič ves čas, kar je vojska in revolucija, ni pečal s politiko, in drugič, da se dokaže, da Želinski ne more biti ne tožitelj, ne priča, ker je v obče plačan vohun.

Nato se je razplela polemika med omenjenimi petimi državnimi zastopniki. Eni so bili voljni pripustiti vse priče, drugi so jim pa ugovarjali. Zagovornik je prosil ironično te tožitelje, da naj se najprej med seboj dogovorijo. Sodišče je pustilo to vprašanje nerešeno.

Zdaj je izpovedal profesor Želinski, stric praporščaka Želinskega, in je trdil, da je njegov sinovec duševno abnormalen. Od svoje mladosti je izvršil že tisoč zločinov; bolehal je za vidovico. Slepnil je ljudi in kradel. S težavo je bil nameščen v zboru kadetov, od koder so ga po preteku dveh let izgnali zaradi budalosti in slabega vedenja. Prebrano je bilo pismo njegove matere, ki je vrglo na mladeniča kaj čudno luč. Tepel je starega očeta in mu izruval iz ust zlate ploambe. Zdaj pa — piše mati — se klati po Tiflisu, slepari in krađe in ni nobene nade več, da bi ga rešili. Tudi sodni zdravniki so proglasili Želinskega za abnormalnega človeka. Zaradi tega so prosili zagovorniki, da se Želinski izloči iz sodne obravnave.

Sredi prostovoljnih državnih zastopnikov nastane hrum in hrušč. Iz stalno rastočega in vedno glasnejšega veselja v sodni dvorani kličejo in vpijejo, da izvršuje inteligenca sabotažo proti sodniji.

»To je prava pravcata burka,« vpije nekdo, in Vasiljev je pristavil: »Tu se je govorilo o moralni abnormalnosti. Ali tako vam povem, da je v gotovih krogih naše družbe abnormalnost pojav normalnosti. Ker ste držali toliko časa psihopata na prestolu, je tudi mogoče psihopata poglati pred sodišče.«

Nato je Puryškevičev zagovornik opozoril, da se sodni tribunal čim dalje, tem bolj spreminja v navaden ljudski shod. »Med modrijanom in bedakom — pravi dalje — je ta temeljni razloček, da se modrijan mnogokrat svoje pameti zaveda, bedak pa svoje nespameti nikoli. V tej dvorani so nekatere osebe pozabile, da je mogoče uničiti banke, imetje, svobodo. Nikakor pa ni mogoče uničiti duha.«

Sodni dvor je sklenil pripustiti priče Puryškevičeve, a zadevo o izločitvi Želinskega pustiti nerešeno.

Potem so prebrali obtožnico. Nihče izmed obtožencev se ne priznava k monarhijskemu puntu. Puryškevič je izjavil: »Monarhijskega punta se nisem udeležil, a monarhist sem pa, globoko prepričan monarhist.« Na vprašanje predsedniškovo, kaj hoče reči, ko je pisal: »Ko se vrnete, bomo s sovražniki kruto obračunali,« je odgovoril: »Boljševike smatram za največje zlo, zoper katero se mora zediniti vsa Rusija. Sodim, da je potrebno kaznovati nasilnost in linčanje. A jaz nisem še nikogar ubil!«

In Rasputin?

Tudi drugi so tajili, da je njih početje imelo znak monarhijskega punta. Nato je bil prvi dan obravnave sodnega dvora zaključen.

POPOZARIJAM cenjeno občinstvo, da je dospela vaša pošiljatev

ŠIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE.

Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanima, da se oglesi čim prej v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev. 299

Centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

RAZGLAS

glede

oddaje semena za krmsko repo.

Centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano je nakupila v Nemčiji malo množino semena krmske repe, ki se oddaja pod naslednjimi pogoji:

1. Seme in zavojnina se pošlje pridelovalcu brezplačno in poštne prosto na namembno postajo.
2. Posejati se sme izključno na lastnem posestvu.
3. Seme, ki se ne porabi za setev, se mora takoj nefrankovano vrniti centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

4. Pridelovalec je dolžan oddati centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano za vsak kilogram semena 750 kg krmske repe.
Pojasnilo: Vzemimo, da se rabi za posejanje enega hektara 20 kg semena in pridelava 350 meterskih stotov repe, tedaj treba oddati centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano 150 meterskih stotov, ostalih 200 meterskih stotov se pa sme porabiti za krmljenje v lastnem gospodarstvu.

5. Za vsakih 100 kg dobavljene krmske repe, zdrave, za prodajo sposobne kakovosti plača pridelovalcu centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano 10 kron. Cena se razume loko postaje skladišča in so v njej zapopadeni tudi stroški za nakladanje.

Ako dobavljeno blago ne odgovarja predpisani kakovosti, stopi v veljavo določba § 5., odstavek 3., naredbe z dne 11. oktobra 1916, drž. zak. št. 350.

6. Množina blaga, ki se ima oddati, se mora prijaviti centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano. Ta bo razpolagala z blagom tekom šestih tednov po prijavi. Plačilo prevzemne cene se izvrši po dobavi.

7. Pridelovalec je dolžan na zahtevo centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano imeti repo spravljeno v svojih prostorih. Za to prejme trgovsko običajno odškodnino od strani centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

8. Setev, poljska dela in spravljane repe bodo nadzorovali organi centrale za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano.

9. Pogodbi nasprotujoča poraba dobavljenega semena, kakor tudi opustitev oddaje predpisane množine krmske repe (točk 4.) nalaga pridelovalcu dolžnost, da mora plačati nakazano mu repno seme, vstevši embalažo in dovoznino, poleg tega ga pa zadene kazen.

§ 5., odstavek 3., naredbe z dne 11. oktobra drž. zak. št. 350 se glasi:

»Ako blago ne odgovarja usneni zahtevi ali pa prekorači dopustno najvišjo mero vlage, se cena primerno zniža. Ako se v zadevi znižanja cene ne doseže edinstvo, odločuje o ceni, ako se nahaja blago v deželi, kjer obstoji borza za kmetijske pridelke, razsodišče te borze, sicer pa razsodišče trgovske in obrtne zbornice, v katere področje spada blago.«

Pri naročitih naj se naročilec poslužiti tega obrazca. Izpolnjen mora biti popolnoma in razločno. Na nepopolno in nerazločno naročilo se ne more oziirati. S sprejemom naročila se centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano ne obveže, da bo res dobavila seme. Dano ji je na prosto voljo, da semena sploh ne odda ali pa zniža zahtevano množino. Z ozirom na zapozneli čas se bodo reševale naročilnice načelno po vrsti njih dospelosti, radi česar se ne bo moglo ozirati na pozno došla naročila. Pridelovalec prejme tekom 5 dni po dobodu naročilnice obvestilo, ali in katero množino semena krmske repe bo prejel.

NAROČILNICA.

Centrali za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano

DUNAJ I., Trattnerhof 1.

Podpisan . . . (zadruga) izjavlja, da je voljan (voljna) na zemljišču, ležečem v okraju občina v izmeri hektarov (št. parcele) v letu 1918. pridelovati krmsko repo pod pogoji, ki jih navaja centrala za krmila c. kr. urada za ljudsko prehrano, in prosi, da se mu dološlje kg semena.

Naslov:

Kraj prevzetja: pošta: želez-

niška postaja:

Podpis:

Češka industrijalna banka.

Zvišanje delniške glavnice od K 40.000.000— za K 10.000.000— na K 50.000.000—.

Izredni občni zbor delničarjev Češke industrijalne banke je sklenil dne 24. oktobra 1917 zvišanje delniške glavnice od K 40.000.000— na K 50.000.000—. Na podlagi tega sklepa izdamo sedaj po državni odobritvi

25.000 novih delnic Češke industrijalne banke po K 400 nominalne vrednosti v skupni vsoti K 10.000.000.

Novo delnice glaseče se na donositelja participirajo na dividendi z dnem 1. januarja 1918. Imetnikom starih delnic pripada opcijska pravica in sicer dodelimo na podlagi starih delnic eno novo delnico. Neoptirane delnice razdelimo ostalim subskribentom.

Subskripcijski kurz znaša K 500— za stare, K 530— za nove delničarje.

Podpisovanje se vrši od 16. marca do 26. marca 1918.

Subskribira se pri centrali Češke industrijalne banke kakor tudi pri vseh njenih podružnicah na Dunaju, v Brnu, Opavi, Krakovu, Ljubljani, Ml. Boleslavi, Domazlicah, Hodoninu, v Hradci Kralove, Og. Gradisti, na Kladnu, Kutni Hori, Lounech, Nohodru, Prerovu, Pribrami, Rakovniku, Roudnici, Tesinu, Vyskovu in eksporturah v Pragi VII., Pragi VIII., na Kral. Vynohradih, v Žižkovu in na Dunaju IV., VII., XX.

Delničarji, ki nameravajo podpisati na podlagi opcijskih pravic, se povabijo, naj predložijo pri subskripciji plašče svojih delnic, kateri se jim po izvršenem podpisu zopet vrnejo.

S prijavo je obenem treba položiti kot kavecijo K 300— starim, oziroma K 330— za vsako delnico novim delničarjem. Ostanek za vsako po repartitiji dodeljeno delnico je vplačati najpozneje do 15. aprila 1918 prištevisi 5% obresti iz nominalne vrednosti od 1. januarja do dne vplačila.

Pravica repartitije gre upravnemu svetu, ter vrnemo vplačane zneske subskribeatom, katerim niso bile nove delnice dodeljene takoj po izvršitvi repartitije, prištevisi 3% obresti.

Subskribenti, ki ne poravnajo v predpisanem roku protivrednost njim dodeljenih delnic, izgubijo pravice do njih. Položena kavecija pripada v tem slučaju rezervnemu zakladu banke.

V PRAGI, dne 16. marca 1918.

Češka industrijalna banka.

Poslano.

Tvrška Jozef Reich, parna barvarna in kemična pralnica, uljudno prosi svoje naročnike, naj po svoje predmete, ki so jih do konca januarja 1918 dali v barvanje ali čiščenje, čimprej pridejo, ker so prevzemnice, kakor je na njih razvidno, veljavne samo 3 mesece. Da se izogogne neljubim dogodkom, ki bi utegnili nastati vsled gori omejenega vzroka, se cenjene naročnike še enkrat uljudno naproša, da pridejo po svoje stvari.

Istočasno si podpisana tvrdka usoja opozoriti slavno občinstvo, da se ji je z velikim trudom posrečilo dobiti prvovrstne snovi za barvanje oblike iz svile, volne, bombaževine in platna, razpazane ali nerazpazane, tako da more odsej v dveh do treh tednih po najnižjih cenah barvati po želji črno, vijolično, rufavo, zeleno in t. d.

Podpisana tvrdka se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in upa, da se bo živahno posluževalo njene barvarne.

JOZEF REICH,
parna barvarna in kemični očiščevalni zavod v Ljubljani. — Tovarna: Poljanski nasip št. 4. — Podružnica: Selenburgova ulica.

MLIN
se da s 1. aprilom 1918 v najem. — Nahaja se na lepem, prijaznem in prometnem kraju poleg železniške postaje in farnе cerkve. — Več se poizve pri Pavel Kunstlerju, Penovcih, pošta Litija.

Izuren **Kovač**
dobi trajno delo pri zadovoljivem službovanju. — Zahteve glede plače in popis rodinskih razmer pod št. 928 na upravo »Slovenca«. Stanovanje in hrana prosto.

Izuren **Kolar**
dobi trajno mesto, ako zadovoljivo službovanje. — Zahteve glede plače in popis rodinskih razmer pod št. 927 na upravo »Slovenca«. — Prosto stanovanje in hrana.

Vsakovrstne **SLAMNIKE**, slamnate torbice (cekarji), predpražnike, slamnate čevlje (solne) priporočam gospodom trgovcem za obila naročila. 688 **FRAN ČELAR**, tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

MESTNA PLINARNA V LJUBLJANI
sprejme več

delavcev

Oglasiti se je v pisarni na Resljevi cesti.

Kdor namerava **prodati** še kaj

kostanjevega lesa

3263 naj ga takoj ponudi tvrdki **J. POGACNIK**
LJUBLJANA, Marije Terezije cesta 13.

Kislo vodo „Silva vrelec“ žganje in vino

razpošilja **H. Oset**, p. Guštanj, Koroško.
Kupim steklenice in zamaške.

Sprejme se več 889
delavcev za mlin
(tudi invalidov) v mlinu **FEL. THOMANA** jun., Domžale.

Samostojen stavbenik

rednje steroši, neopomadeževane preteklosti, s premoženjem, sedaj tehn. mojster na južnem bojišču, se želi znanosti z gospodično ali vdovo blagega srca, katera ima samostojno posestvo ali črt.

Le resne ponudbe s praviim naslovom se prejijo pod »Sreča 876« na upravo tega lista.

Zanesljiva
deklica k otrokom
se takoj sprejme.
Naslov pove uprava lista pod št. 911.

Vajenec

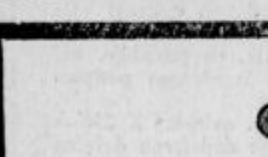
krojaškega obrta išče mojstra. Učil se je že eno leto, zdaj bi rad nadaljeval učenje. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 916.

V Gorici v sredini mesta se odda v najem stara in dobro idoča

gostilna

Hiša se event. tudi proda.
Pojasnila daje lastnik hiše **Anton Jelenec**, tovarnar, Dolenji Logatec.

Sida-medeni
prašek za čaj
Razpošiljalnica:
JOŽE BERDAJS,
Litija, Z. Harska ul. 4
Po pošti se pošilja
najmanj deset škatlic
proti povzetju.

Prodaja

se po zmernih cenah v večji množini
milo „Dob“, ogije, Wermuth-vino, bolgarski mandeljini

v večjih kosih pri tvrdki

A. KUŠLAN, LJUBLJANA,
Karlovska cesta št. 15.

Svileno blago

modno volneno blago, platnene namizne
prte in brisače, ponuja tvrdka
PROKOP SKORKOVSKY & SIN,
Humpolec, Češka.
Vzorce na željo samo direktnim odjemalcem.

Pohištvo za jedilno sobo

skoraj novo, se zaradi selitve takoj proda. —
Kje, se poizve pri hišnici, Ljubljana, Gledališka ulica št. 7.

Kontoristinja

se sprejme. Po dogovoru stanovanje in hrana
v hiši. — **Edmund Koltbek**, Kranj.

Ženitna ponudba.

Gospa, vdova, 30 let stara, lepe zunanosti in veselega značaja ter posestnica v mestu, želi v svrhu ženitve znanja z dobrim gospodom (tudi vdovci niso izključeni). Veselje ima tudi do gostilne in trgovine, kjer je kot dobra gospodinja posebno priporočljiva. Le resne ponudbe na upravo tega lista pod »Cvetoča bodočnost št. 938«.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. **Fleisch**-a izv. zakonito zjamčeno „**Skabiform**“ rujavu mazilo. Popolnoma brez duha ne maže. Poskusni lonček K 230 veliki K 4 — porcija za rodbino K 11 — Zaloge za Ljubljano in okolice: Leksarna pri zla'enu Jeleni, Ljubljana. Marijin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „Skabiform“!

Restavracija „pri Maliču“

LJUBLJANA, nasproti glavne pošte.

Točijo se priznana dobra vina.
Za seje, shode in zborovanja na razpolago velika separata soba.

Za mnogobrojni obisk se slavnemu občinstvu priporoča
velespoštovanjem

STANKO JESENKO.

Ročni mlin za žito!

Moj izvirni ročni mlin za žito je izoboren za debelo in fino mletje vsakovrstnega žita. Je priročno za trpežno izvajanje in izmenjavno mletje. Ni potrebni izredni napori in skoraj neporabljivi tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 s vrtilom za mali obrat teža 7 kg K 100.—, Model 5 s gonilnim koleškom za večji obrat okoli 12 kg K 110.—. Razpošilja v Trzinu pri Litiji: **MAX BÖHNEL**, Dunaj IV. Margaretenstr. 27.

Zamaške

nove in stare **kupi** vsako množino
tvrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
Ljubljanska industrija probkovih zamaškov

Paramente

cerkveno orodje, celotne cerkvene
oprave itd.
dobavlja najcenejše
JOSIP VEND, specialna trgovina,
Jablono ob Orlici, Češko.

Kupim zopet

v vseh, tudi malih množinah

Selak, orange	K 100—	za kg
Kafro v kosih	100—	» »
Selak, rubin	80—	» »
Vinska kislina, kristal.	62—	» »
Gumi arab. prima	40—	» »
Raffia I. Majunka	35—	» »
Raffia II.	32—	» »
Žveplo v palicah	26—	» »
Boraks v kosih	25—	» »
Salmijak v kosih	24—	» »
Gumi olibanum	16—	» »
Soda bicarbonat	3-60	» »
Smirkovo platno št. 0-6	1—	za polo

Jurij Faludi, Budapest,
V. Lipót-körut 12

Prosijo-se dopisi v nemščini.

Naslov za brzojavke: Indicator Budapest.

Cunje

suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žaklje-vino, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje
E. KOTZBEK V KRANJU.

Kranis a deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, neugodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnimi riziki, otroških dot., rentna in ljudska, neugodna in jamstvena zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Tehnična pisarna

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konc. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zjamčena.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 135 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las za njih rast in negovanje, za ojačitev las čen, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blešč in polnost in jih varuje pred prezgodnjim osiivenjem do najvišje starosti.

Lonček po 6, 10 in 15 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštanim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljeni vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj, I. Kohlmarkt 11.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v od-sekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, **Koncarski trg št. 19**, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848-40 kron. Dležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjžbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike,

Rezervni zaklad
znajša okroglo en-
milijon kron. Stanje tra-
nitnih vlog je bilo kon-
cem leta 1916 okroglo
26 milijonov kron.

odseku Frenzela dolina—Brenta-dolina je vdrl sovražni oddelek v našo prednjo postojanko, a zadržali smo ga z ljutim našim zapiralnim ognjem in s protinapadi: vrniti se je moral v postojanko, iz katere je izkočil. Severnovzhodno od Crappe smo nekaj mož ujeli. Ob Pivlje so s topovi na obeh straneh ljuto streljali. Na Asiški visoki planoti so italijanski in francoski letalci sestrelili še tri sovražna letala; četrtega letalca so pa prisili, da se je moral spustiti na tla. Krogle naših topov so južno od Livence zažgale pritrjeni zrakoplov.

Program nove rumunske vlade.

Bukarešt, 21. marca. Novi ministri so vsi pristajali konservativne stranke.

Bukarešt, 22. marca. (Kor. ur.) Ministrski predsednik Marghiloman je razglasil: Predvsem mora nova vlada v stavljem in ji roku skleniti mir, kateremu je doletel temelje dne 5. marca podpisani preliminarni mir. Pogoji preliminarnega miru so že deloma izvedeni. Vlada mora zastaviti vso svojo moč in ves ugled, da izpelje to težko nalogo, tako da bodo žrtve, naložene domovini, njeno gospodarsko in politično moč kolikor mogoče malo oslabile. Druga naloga, ki nas čaka, je pa notranji prepored in reorganizacija državne uprave: bolešne izkušnje so pokazale, da se mora ta naloga hitro rešiti. Nujno je agrarno vprašanje in da se pritegnejo široke plasti ljudstva političnemu življenju.

Bukarešt, 22. marca. Zunanji minister Arion je izjavil: Proučujem predloge osrednjih velesil, da izpeljem končni mir. Upam, da dosežem mir, ki bo za Rumunijo časten in sprejemljiv. V notranji politiki se morajo rešiti socialna vprašanja.

Bukarešt, 22. marca. Časopisi iz Jaša poročajo, da bodo parlament razpustili in razpisali nove volitve.

Bukarešt, 22. marca. Delegati Rumunije pri mirovni konferenci so: zunanji minister Arion, general Lukescu in polkovnik Mircescu.

Bukarešt, 22. marca. General Averescu bo 1. aprila prestopil v rezervo.

Politične novice.

— Cesar je zasljal v posebni avdienci ministra dr. pl. Zolgerja, železniškega ministra pl. Banhansa in podmaršala barona pl. Rohra.

— Nemški glas o federalizaciji Avstrije. »Prager Tagblatt« piše: »Nikdar nisimo še tako hudo občutili, da imajo vsi drugi narodi Avstrije politično voljo, samo Nemci ne. Politična situacija je tako zrela, da se reforma ustave ne da več preložiti. Težkoče v parlamentu, nasprotstva med strankami, to in še v večji meri drugo, kar daje naši notranji politiki značaj bolezn, so zadostni znaki za to, da potrebujemo ustavni temelji države revizije. In v kakšni smeri je nujno potrebna revizija, ni več nobenega dvoma. Politična volja narodov, zavest vseh trezno mislečih zahtevati razširjenja nacionalne samostojnosti kot edino sredstvo za zmanjšanje nasprotstev in utrditev državne vezi. Najbolj dalekosežna je slika bodoče Avstrije kot zvezna država svobodnih narodov, najmanjše pa je reforma ustave, ki stremi v okvirju dežel po narodnostni delitvi. Tukaj pa se nam razodeva jasno inferjornost nemške politike. Med tem ko zahtevajo drugi narodi brezpogojno narodno svobodo, stoji Nemci tu brez volje, brez programa, brez narodnega instinkta.«

— Hrvatski sabor. Začetek seje v četrtak, ob 11. uri 30 minut. Predseduje dr. Lukinić. Dnevni red: Volitev po enega člana v gosposko in poslansko zbornico. V velikaško zbornico je izvoljen znani maršar dr. Ivan baron Skerlec, v poslansko dr. Ž. Bertić. Nato se sprejme zakonski načrt o uporabi vodne sile rek Gacke in Like v županiji ličko-krbavski. Hrvatska vlada namerava zgraditi električne centrale, ki bi dajale 100.000 konjskih sil. Stroški so proračunani na 24 milijonov kron.

— Zasedanje hrvatskega sabora se ta teden zaključuje. Sestane se zopet koncem aprila.

— »Neue Südslavische Rundschau« bo sedaj izhajala namesto od hrvatske vlade pred mesec dni ustavljene »Südslavische Rundschau«. List, ki bo zagovarjal edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov, bo izhajal trikrat na mesec. Naroča se v Zagrebu; letna naročina znaša 30 K.

— Češka manifestacija za Jugoslovane. Dne 1. aprila se vrši v Pragi slavnosten jugoslovanski večer, katerega priredi narodno-socialistična češka omladina, da pokaže svoje simpatije za težnje bratskega jugoslovanskega naroda. Slavnostni govor govori češki pisatelj Adolf Černy. Proizvajali se bodo slovenski in srbo-hrvaški umetniški proizvodi. Sodelovali bodo najboljši češki gledališki igralci.

— Proti poljskemu časopisu. Pred dnevi je vlada ustavila krakovski poljski dnevnik »Kurier III. Codziennik«, sedaj pa tudi lwowski organ Glombinskega tednika »Tygodnik Narodowy«. Poljska parlamen-

tarna delegacija je napravila pri centralni vladi tozadevne odločne korake.

— Predsednik Češkega svaza pri ministrskem predsedniku. Dunaj, 22. marca. Včeraj je imel predsednik Češkega svaza posl. Stanek daljši razgovor z ministrskim predsednikom. Opozoril je predvsem dr. Seidlerja, da poteče 31. t. m. rok, do katerega je dovoljena generalna oprostitev poljedelcev. Ministrski predsednik je obljubil, da bo vlada storila vse potrebne korake, da ne bo oškodovano kmečko prebivalstvo. Nadalje se je pritožil posl. Stanek glede nedostatkov pri praški mestni aprovizaciji, glede pomanjkanja časopisnega papirja na Češkem, glede pomanjkanja premoga, glede ostrogi cenzure in glede prepovedi pošiljanja čeških časopisov na Ogrsko.

— Mir med Avstrijo in Finsko. »Svenska Dagbladet« poroča iz Wase, da boste Avstrija in Finska hitro sklenili mir.

— Caillaux in Briand. Francoski listi poročajo, da se v zaporu konfrontirali Caillaux in Briand. Bivša ministra sta se voharno prepirala.

— Sestava nove španske vlade. Maura noče sestaviti nove vlade, kar je politične kroge zelo osupnilo.

— Disciplinarna preiskava proti knezu Ličnowskemu? »Lokalanzeiger« poroča: Zdej poizvedujejo, ali bi mogli uvesti disciplinarno preiskavo proti knezu Ličnowskemu, bodisi kot bivšemu državnemu uradniku ali pa častniku.

— Novi italijanski vojni minister. »Agenzia Stefani« poroča: Odstopil je italijanski vojni minister general Alfieri, ker želi služiti na fronti. Kralj je odstop odobrili in imenoval za vojnega ministra generala Vittorio Zuppelli.

— Delovanje tajne policije v Monakovem. Monakovo, 22. marca. (K. u.) Socijalni demokrat Schmidt je v današnji seji bavarke poslanske zbornice utemeljeval svojo interpelacijo, ki razpravlja o tainem nadzoruvalnem uradu v Monakovem. Urad nadzoruje pristaše spravnega miru. Meščansko časopisje poroča, da je ustanovila berlinska policija v Monakovem podružnico, ki preganja rdeče in črne miroljube. Vojni minister Hellingrath je navedel, da so morali gotove naprave vsled vojne ustanoviti, a da si njih delovanje javnost naplačno tolmači. Organizacija služi le vojskovanju in obrambi proti delovanju sovražnih vohunov in agentov za vojaško službo, a ne poizvedujejo o tem, kako da prebivalstvo politično misli. Ne morem pa zanikavati, da osebniki obeh spolov iz neumestnih kupčijskih ali drugih razlogov obveščajo oblasti o političnih nazorih posameznikov, ne da bi jih kdo vprašal. Naplačno bi bilo, če bi na oblasti take denunciacije vplivale. Pač pa ne more poverjavati pristašem neodvisne socialno demokratske stranke zaupnih vojaških mest.

— Proti splošnemu miru piše »Tribuna«, ki izvaja: Ruski mir je tak, da izključuje splošen mir. Zavezniki so dolžni, da vojsko nadaljujejo.

— Angleško spodnjo zbornico so do 9. aprila odgodili.

Za slovensko gledališče.

Velika kulturna škoda je, da že štiri leta nimamo več slovenskega gledališča. Naš gledališki naraščaj se je raztepel po svetu, igralskega podmladka ni, dobre tradicije iz časa naših pevskih in igralnih talentov so se pretrgale. Občinstvo mora hoditi v nemško gledališče, ako noče izgubiti stika z dramatikom, in vendar nam je duh, ki tam vlada, tuj, če ne škodljiv. Naše dramatično slovstvo hira bolj ko kdaj poprej — saj že štiri leta ni nihče napisal slovenske drame. In kako bi jo napisal? Ali se mar drama zato piše, da se ne igra?

Gledališki konsorcij, ki se je ustanovil, se trudi, da omogoči gledališko sezono prihodnjemu jesen. Njegova glavna naloga je, da zbere sedaj dovelj velik kapital, ustvari trdno gmotno podlago za umetniški razvoj slovenskega gledališča. Komur je splošno slovenskega gledališča in slovenske dramatike na srcu, naj pristopi kot član h gledališčnemu konsorciju. Posamezni deleži 100 K. Podpisujejo se pri Jadranski banki, Kmetijski posojilnici, Ljubljanski kreditni banki, Zadrugi zvezi v Ljubljani.

Dnevne novice.

— Zadruga centrala. Dež. poslanec in kamniški dekan Ivan Lavrenčič je na zadnjem občnem zboru odložil čast predsednika Zadrugne centrale, ker so njega predlog za zblizanje Centrale iz Zadrugne zveze odklonili. Predsedstvo Centrale je sedaj prevzel dež. odbornik dr. Lampe.

— Novi generalni artiljerijski nadzor. Feldcajgmajster vitez pl. Goglia je povišan v čast generalnega artiljerijskega inšpektorja.

— Begunci-naročniki naj nam pri premembni naslova naznanijo tudi vselej stari, dosedanj naslov, da jim moremo pravočasno in točno postreči.

— Prošnje za oprostitev od črnovojske službe. Slednji čas se dogaja, da vlašajo stranke po dve, tri ali celo štiri proš-

nje za oprostitev od črnovojske službe. Domobranksko ministrstvo je odredilo, da se pred rešitvijo prve prošnje ne sme vlagati druga. Čakati se mora rešitev prve prošnje.

— Posredovanja pri uradih. Vedno bolj se dogaja, da stranke zase ali za druge ljudi osebno ali pismeno posredujejo pri posameznih uradih, zlasti glede oproščanja, premeščanja, odlikovanja vojaških oseb itd. Ti ljudje hočejo vplivati na dotičnega referenta ter mu čestokrat izvajajo uradne tajnosti. Domobranksko ministrstvo opozarja, da so prošnje dopustne le po predpisanem potu in da je vmešavanje nepoklicanih nedopustno.

— Podaljšanje oprostitev. Z rokom oproščeni črnovojsniki pogosto neposredno pred potekom roka vlagajo prošnje za podaljšanje oprostitev. Domobranksko ministrstvo je odredilo, da se morajo prošnje za podaljšanje oprostitev vlagati 10 tednov pred potekom roka. Tega roka se je držati, da ni ovir s čakalno pravico.

— Slomškova zveza. Pišejo nam: Slomškova zveza občnega zbora ne bo imela v velikonočnih počitnicah, kakor poroča Slovenski Učitelj. Kaže se, da odbor enostavno prezira želje članov. Doveda se nam, da nekateri gospodje mislijo, da tvorijo Slomškovo zvezo samo oni člani, ki slučajno gospodarijo v odboru. Rečemo pa: Naj se odbor jezi še tako na božični sestanek, dosegel je vendar le, da se je odbor moral ganiti za učiteljske ustavljene doklade. Lepo ni, da ga morajo šele člani dregati!

— Preradovičev grob je obiskalo o priliki 100letnice rojstva Preradovića nad 25.000 ljudi.

— Seja osrednjega odbora Zveze jugoslovanskih železničarjev bo v ponedeljek, dne 25. t. m. v Mariboru in ne kakor je bilo pomotoma poročano 24. t. m. — Predsednik.

— Boljši kruh dobe bodoči teden. Dunajčani. Dovozi turšične moke je sicer nekoliko ponehal, a za to privlačajo krušno moko.

— Iz Borovnice se nam poroča: Dne 21. marca 1918 je tukajšnje orožništvo zaplenilo premikavcu južne železnice J. S. iz Trsta, sedaj stanujočemu v Borovnici, nič manj kot 72 škatelj cigaret »Damen«.

Primorske novice.

p Revizija prtljage vračajočih se beguncev. C. kr. urad za prehrano ljudstva je z brzojavnim odlokom z dne 16. marca t. l. odredil sledeče: Če se vračajo begunci v zbirnih vagonih, se prepeljavajo njih živili, živine, semena in krmil ne sme delati nikake ovire in se jim ista ne smejo odvezati. Te zaloge se ne smejo pregledavati, niti pri oddaji, niti med potom in tudi ne na kraju namembe. Isto velja za posamezno se vračajoče begunce, če se izkažejo z legitimacijo za potovanje v domovino, ki jo izstavi okrajno glavarstvo sedanega bivališča beguncev, za Ljubljano pa c. kr. policijsko ravnateljstvo. Kot transportna dovolila za posamezna živila veljajo listi z napisom: »Splošno transportno dovolilo za živila, krmila in seme domov vračajočih se beguncev.« V transportna dovolila lahko begunci sami vpišejo množino in vrsto omenjenih stvari, potrdi in s pečatom opremi pa jih oblast, ki izstavlja legitimacijo.

p Sedmič odlikovan. Četovodja Anton Vuga, doma iz Dol. Vrtojbe pri Gorici, je bil sedmič odlikovan; to pot z zlato kolajno, katero mu je cesar sam pripel na prsi.

p Odlikovanje. Cesar je profesorju veronauka na državni realni v Gorici, šolskemu svetniku Hilariju Zorn ob priliki vpokojitve podelil viteški križ Franc Jožefovega reda.

p Ana Michelus iz Gorice, sedaj stanujoča v Krtini, p. Velika Loka, Dolenjsko, išče svojega sina Jožefa Michelusa, ki je služil pri pešpolku št. 7, nadomestna stotnija 3, 7. voj. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovoli sporočiti na zgoraj označeni naslov.

Ljubljanske novice.

Ij Načelnik Jugoslovanskega kluba državni poslanec dr. Anton Korošec se pripelje v Ljubljano jutri v soboto s popoldanskim brzovlakom (ob 6. uri). Na kolodvoru ga sprejme deputacija slovenskega žensstva. S kolodvora se pelje voditelj naše državnozbornske delegacije na magistrat, kjer obišče načelnika slovenske prestolice župana dr. Tavčarja. Zvečer ob 8. uri se vrši v veliki dvorani hotela »Union« narodni sestanek, h kateremu so vabljeni brez razlike vsi, ki hočejo preživeti par nepriljubljen ur v družbi voditelja našega državnozbornskega kluba. Slovensna izročitev ženskih izjav se vrši v nedeljo točno ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Tudi na tej slavnosti so dobrodošli vsi, ki čutijo narodno.

Ij Ob priliki jutrišnje slavnosti je izobesil mestni magistrat slovensko zastavo. Enako so storili že danes nekateri zavedni ljubljanski meščani.

Ij Opozorjamo na predstavo »Mates Dolorosa«, ki jo priredi dekliška Marijina kongregacija jutri v nedeljo 24. marca ob 4. uri popoldne v »Našem domu« v Hrušici. Govorice, da predstave ne bo, so neutemeljene.

Ij V šentjakobskem prosvetnem društvu bo v nedeljo, dne 24. marca ob 6. uri zvečer zanimivo predavanje: Naloga naše narodnoobrambne organizacije pri delu za samostojno jugoslovansko državo. Pridite obilno!

Ij Zanimivo predavanje se bo vršilo jutri dne 24. t. m. v »Katoliškem društvu za delavce«. Društveni prostori so v Aloj zijevisču, pritličje, na levo.

Ij Iz ljubljanskega občinskega sveta. V zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega je gospod župan na tozadevno vprašanje pojasnil, da se je kanalska pristojbina hišnim posestnikom za leto 1918. za en mesec pomotoma preveč predpisala in da se bo ta pomota pri prihodnjem plačilu popravila s tem, da se bo od predpisane pristojbine za en mesec odračunalo. Lansko leto so kanalsko pristojbino vplačali že do konca meseca januarja 1918, a za letos so jo vnovič predpisali za celo leto, mesto pravilno samo za 11 mesecev. Dalje je bila stavljen interpelacija, da se tudi v Spodnji Šiški, kjer morajo davkoplačevalci sedaj plačevati vse mestne doklade in tudi gostiščine, pobirajo smeti z vozovi mestne občine.

Ij Umrla je včeraj v tukajšnji deželni bolnici gospa Marija Marišek roj. Križaj, soproga uradnega sluga deželnega odbora ter sestra znanega opernega pevca J. Križaja. Pogreb bo danes ob 5. uri iz deželne bolnice.

Ij Potovanje o praznikih. Oblasti uradno svare občinstvo, naj za praznike ne dela nikakih potovalnih načrtov, ker je železnicam nemogoče dati na razpolago več voz za civiliste. Neobhodno potrebna potovanja naj vsako odloži na pozneje, kajti sedaj se vozi toliko vojakov na dopust, da za civiliste ne preostaja prostora. Železniški promet za civiliste je pri nas že ves čas zelo omejen. Vlaki, ki vozijo proti Dunaju in Trstu, imajo za civiliste dva, kvečjemu tri vozove. Posebno težko se dobé vozni listi za Dolenjsko in Gorenjsko. Dolga vrsta ljudi čaka dan za dnem pred ljubljanskim glavnim kolodvorom ure in ure na vozne listke, podobno kot pri Perdanu na škatlico vžgalic, pred trafikami na par cigaret.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nasim fantom na bojišču. Najlepša Vam hvala za pozdrave, čestitke in zaupanje. Iskreno smo Vam hvaležni. Skrbite, da se ta duh med Vami ohrani, okrepi in razširi. Nas ni strah za bodočnost, če je pri Vas tako. — A. K. Ni mogoče. Brezkoristno bi bilo, pobijati trditve glasila dež. odbora, da smo veleizdajalci. Ni dobre volje. Povedali smo že v listu, da romajo ovađuški članki zoper slovenske »veleizdajalce« v krasno nemščino prevedeni na Dunaj v ministrstva — in ne pošilja jih morda policija ali državno pravdnštvo. To dejstvo bo tudi Vam pojasnilo, zakaj se nam zdi polemika, kakršne želite, odveč — J. L. Če ne bo kmalu mogoče, Vam vrnemo.

Ljubljanska aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizačnega odseka, dne 22. marca 1918. Od več strani je bila izražena želja, da prične mestna aprovizacija mesto kruha razdeljevati moko. Izvedeti se je pa hotelo mnenje vsega prebivalstva in je zato aprovizacija naročila krušnim komisijam, da vsakega, ki pride po izkaznice, vprašajo, ali želi prejemati moko ali kruh. Ko so se potem postavili podatki posameznih krušnih komisij, se je izkazalo, da je večina prebivalstva za kruh. Od vsega ljubljanskega prebivalstva se je oglasilo komaj 6600 oseb za moko in še od teh je potem tekom tedna najmanj 2000 preklalo svojo prvotno izjavo in se izreklo za kruh. Z ozirom na to jasno izraženo željo vsega prebivalstva bo mestna aprovizacija ostala pri peki kruha. Ne govori pa samo ta razlog, da se peče kruh, ampak so tudi še razne tehnične ovire, ki naravnost preprečujejo, da bi se oddajala moka. Končno tudi dovozi moke niso taki, da bi bilo mogoče enakomerno in po gotovem redu razdeljevati moko. Sicer je splošna sodbda, da je kruh zopet nekoliko boljši, posebno oni, ki ga peče mestna vojna pekarna. — Trgovcem je mestna aprovizacija nakazala moko, da jo razdele za prihodnji teden na izkaznice za moko. In sicer na eno osebo po četrt kilograma moke šte. 0 in četrt kilograma koruznega zdroba. — Aprovizacija si je zagotovila nekaj govedi izven dežele. Seveda je to importirano blago veliko dražje od domačega. Meso bo predvsem na razpolago imovitim slojem, ki lahko plačajo višje cene in gostilnam s tujskim prometom in nestalnimi gosti. Prodajalo se bo iz cerkve sv. Jožefa. Na ta način se pričakuje, da bo tako razbremenjen trg domačega mesa, ker se bodo za importirano blago ravno tako

Na občnem zboru delničarjev

našega zavoda določena dividenda za leto 1917 v znesku

K 24 za delnico

se izplačuje proti izročitvi dividendnega kupona št. 19 od dne 15. t. m. pri naši glavni blagajni, kakor tudi pri blagajnah naših podružnic na Dunaju, v Brnu, Opavi, Krakovu, Ljubljani, Ml. Boleslavi, Domazlicah, Hodešinu, v Hradci Kralove, Og. Gradisti, na Kladnu, Kutni Hori, Lounech, Nahodu, Přerově, Píbrami, Rakovníku, Roudnici, Tešinu, Vyškovu in ekspoziturah v Pragi, v Pragi II., v Pragi VIII., na Kral. Vynebradích, v Žižkovu in Dunaju IV., VII., XX.

V PRAGI, dne 14. marca 1918.

Česka industrijalna banka.